
Решение

Карар

21 сентябрь 2023 ел

г.Чистополь

№ 25/5

Татарстан Республикасы
Чистай муниципаль районы
«Каргалы авыл жирлеге»
муниципаль берәмлегенең
Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен
раслау турында

«Россия Федерациясе жирле үзидарәсен оештыруның гомуми принциплары турында»гы 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы «Чистай муниципаль районы» муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, 09.08.2023 елда уздырылган гавами тыңлаулар нәтижәсен исәпкә алып, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Советы

КАРАР ИТТЕ:

1. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы «Каргалы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең Жирдән файдалану һәм төзелеш буенча кушымтада бирелгән Кагыйдәләрен расларга.

2. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Башкарма комитетына Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Каргалы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен Россия Федерациясен территория планлаштыруның Федераль дәүләт мәгълүмат системасында законнарда билгеләнгән срокларда урнаштырырга.

3. Әлеге карарны билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгарырга һәм Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының рәсми сайтында (chistopol.tatarstan.ru) урнаштырырга.

4. Әлеге карарның үтөлешен тикшереп торуну Чистай муниципаль районы Советының Законлылык, хокук тәртибе һәм депутат эшчәнлеге мәсьәләләре буенча даими депутат комиссиясенә йөкләргә.

Чистай муниципаль
районы башлыгы
Д.А.Иванов

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӨЛӘРЕ

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
“КАРГАЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ” МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ

1 том

КУЛЛАНУ ТӘРТИБЕ ҺӘМ ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ
ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӨЛӘРЕНӘ
ҮЗГӘРЕШЛӘР КЕРТҮ ТӘРТИБЕ

2023 ел

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӘЛӘРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы “Каргалы авыл жирлегә” муниципаль берәмлегенәң Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре документлары составына түбәндәгеләр керә:

Кереш

1. Текст өлеше составында:

- 1 нче Том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү һәм куллану тәртибе;

- 2 нче Том. Шәһәр төзелеше зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелеше регламентлары.

2. График өлеше составында:

- Шәһәр төзелеше зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

- Шәһәр төзелеше зоналаштыру картасы. Территорияне куллануның махсус шартлары булган зоналар.

3. Кушымта:

- Территориаль зоналар чикләре турында мәгълүмат.

ЭЧТӨЛӨК

- КЕРЕШ ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- I өлөш. жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен куллану тәртибе, жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү тәртибе **Ошибка! Закладка не определена.**
- I бүлек. Гомуми нигезләмәләр ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [1](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре, аларны кертү, билгеләү һәм аларның составы 7
- [2](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш турында мөгълүматның ачыклығы һәм һәркем файдалана алырлык булуы ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [3](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре үз көченә керә. **Ошибка! Закладка не определена.**
- [4](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләрен бозган өчөн җаваплылык ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- II** бүлек. Жирле үзидарә органнары жирдөн файдалануны һәм төзелешне җайга салу турында нигезләмәләр ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [5](#) статья. Жирле үзидарә органнары вәкаләтләре **Ошибка! Закладка не определена.**
- [6](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре проектын эзерләү комиссиясе ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [7](#) статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезләмәләр **Ошибка! Закладка не определена.**
- [8](#) статья. Территориаль зоналар ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [9](#) статья. Шәһәр төзелеше регламентлары һәм аларны куллану **Ошибка! Закладка не определена.**
- III** бүлек. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү турында нигезләмәләр ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [10](#) статья. Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе **Ошибка! Закладка не определена.**
- [11](#) статья. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзелеш объекттын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төрөнә рөхсәт бирү тәртибе .. **Ошибка! Закладка не определена.**
- [12](#) статья. Капиталъ төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуға, реконструкцияләүгә рөхсәт бирү тәртибе **Ошибка! Закладка не определена.**
- IV** бүлек. Жирле үзидарә органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын эзерләү турында нигезләмәләр 16
- [13](#) статья. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр **Ошибка! Закладка не определена.**
- [14](#) статья. Территорияне планлаштыру документлары төрләре **Ошибка! Закладка не определена.**
- V** бүлек. Жирдөн файдалану һәм төзелеш мәсьәлэләре буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында нигезләмәләр **Ошибка! Закладка не определена.**
- [15](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш мәсьәлэләре буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезләмәләр ..... **Ошибка! Закладка не определена.**
- [16](#) статья. Жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләре проекты, жирдөн файдалану һәм төзелеш кагыйдэләренә үзгәрешләр кертү проектлары буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзенчәлекләре .. **Ошибка! Закладка не определена.**
- [17](#) статья. Жир кишәрлеген яисә капиталъ төзелеш объекттын файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрөнә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

[18](#) статья. Рөхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларыннан тайпылуға рөхсәт бирү, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү мәсьәләсе буенча жәмәгатьчеләк фикер алышулары яки гавами тыңлаулар..... **Ошибка! Закладка не определена.**

[VI](#) бүлек. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында нигезләмәләр ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

[19](#) статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү тәртибе ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

[VII](#) бүлек. Жирдән файдалану һәм төзелешнең башка мәсьәләләрен көйләү турында нигезләмәләр ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

[20](#) статья. Территориаль зоналар чикләре турында мәгълүматларны Күчәмсез миләкнең бердәм дәүләт реестрына кертү ..... **Ошибка! Закладка не определена.**

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының “Каргалы авыл жирлеге” муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелешләр кагыйдәләре (алга таба - Кагыйдәләр) - «Татарстан Республикасының пространство мәгълүматлары фонды» дәүләт бюджет учреждениесе тарафыннан Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы, Россия Федерациясе Урман кодексы, Россия Федерациясе Су кодексы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең “Шәһәр төзелеше эшчәнлеген мәгълүмати тәмин итү турында”гы 2020 елның 13 мартындагы 279 номерлы карары, “Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында”гы 2010 елның 25 декабрдәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә эшлэнгән шәһәр төзелешен зоналаштыру документы.

Кагыйдәләр әзерләгәндә шулай ук Чистай муниципаль районы һәм Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы “Каргалы авыл жирлеге” муниципаль берәмлегенең норматив хокукый актлары, муниципаль берәмлекнең социаль-икътисадый һәм шәһәр төзелеше үсешенең төп юнәлешләрен билгели торган башка документларның нигезләмәләре исәпкә алына.

Әлеге Кагыйдәләр территорияль зоналарны, шәһәр төзелеше регламентларын, әлеге Кагыйдәләрне куллану һәм кануннар нигезендә үзгәрешләр кертү тәртибен билгели, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы “Каргалы авыл жирлеге” муниципаль берәмлеге территориясен муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, әйләнә-тирә мохитне саклау өчен шартлар тудыру, физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләренең хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү, шулай ук инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, шул исәптән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рөхсәт ителгән иң нәтижәле төрләрен сайлау мөмкинлеге бирү юлы белән, рациональ файдалану шартларын тудыра.

I өлеш. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен куллану тәртибе, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү тәртибе

I БҮЛЕК. Гомуми нигезләмәләр

1 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре, аларны кертү, билгеләү һәм аларның составы

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре Чистай муниципаль районы жирле үзидарә органының норматив хокукий акты статусына ия. Өлеге Кагыйдәләр Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Каргалы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә (алга таба – муниципаль берәмлек, торак пункт) жирдән файдалануны һәм төзелешне көйләү системасын тәшкит итә.

2. Бу кагыйдәләр:

1) муниципаль берәмлек территориясен тотрыклы үстерү, әйләнә-тирә мохитне һәм мәдәни мирас объектларын саклау өчен шартлар тудыру;

2) муниципаль берәмлек территориясен планлаштыру өчен шартлар тудыру;

3) физик һәм юридик затларның, шул исәптән жир участкалары һәм капитал төзелеш объектлары хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен тәмин итү;

4) инвестицияләр жәлеп итү өчен шартлар тудыру, шул исәптән жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән файдалануның иң нәтижелә төрләрен сайлау мөмкинлегенә бирү юлы белән.

3. Өлеге Кагыйдәләр түбәндәгеләр белән беррәттән кулланыла:

- техник регламентлар белән (алар үз көченә кәргәнчә - билгеләнгән тәртиптә норматив техник документлар белән - “Техник жайга салу турында” 2002 елның 27 декабрдәгә 184-ФЗ номерлы Федераль законга һәм Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына каршы килми торган өлешендә норматив техник документлар белән);

- Россия Федерациясе законнары һәм Татарстан Республикасы законнары;

- шәһәр төзелешен проектлау нормативлары;

- Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Каргалы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегенә һәм Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының жирдән файдалануны һәм төзелешне жайга салу мәсьәләләре буенча норматив хокукий актлары белән.

4. Өлеге Кагыйдәләр составына түбәндәгеләр документлар керә:

Текст өлеше:

- Кереш

1 нче том. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү һәм куллану тәртибе;

2 нче том. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары. Шәһәр төзелешен регламентлары.

График өлеш:

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар;

- Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар.

Кушымта:

Территориаль зоналар цикләре турында белешмәләр.

5. Өлеге Кагыйдәләр Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Каргалы авыл жирлегенә» муниципаль берәмлегендә шәһәр төзелешен эшчәнлеген жайга салучы һәм тикшереп торучы вазыйфаи затлар тарафыннан дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, физик һәм юридик затлар, вазыйфаи затлар тарафыннан үтәү мәжбүри.

2 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш турында мәгълүматның ачыклығы һәм һәркем файдалана алырлык булуы

1. Әлеге кагыйдәләр, аларның составына керүче барлык картографик һәм башка документларны да кертәп, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының барлык физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар, дәүләт хакимияте органнары һәм «Каргалы авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә җирле үзидарә органнары өчен ачык.

2. Чистай муниципаль районының җирле үзидарә органнары әлеге Кагыйдәләр белән танышу мөмкинлеген түбәндәге юллар белән тәмин итәләр:

- әлеге Кагыйдәләргә җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларын рәсми рәвештә билгеләнгән тәртиптә бастырып чыгару (халыкка җиткерү) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә муниципаль берәмлек сайтында урнаштыру (халыкка җиткерү);

- территорияль планлаштыруның Федераль дәүләт мәгълүмат системасында Кагыйдәләр урнаштыру;

- муниципаль берәмлек территориясендә Җирдән файдалануны һәм төзелешне җайга салу мәсьәләләрендә катнашучы органнарда һәм оешмаларда әлеге Кагыйдәләр белән тулы комплектта танышу мөмкинлегенә булдыру;

- физик һәм юридик затларга әлеге кагыйдәләрдән өзекләр, шулай ук аерым җир участкаларына һәм планлаштыру структурасы элементларына карата җирдән файдалану һәм төзелеш шартларын характерлаучы картографик материалларның һәм аларның фрагментларының кирәкле күчәрмәләрен бирү. Бу материаллар югарыда күрсәтелгән кешеләргә язма сорау буенча бирелә. Күрсәтелгән хезмәтләргә бәясе Россия Федерациясә Хөкүмәтә билгеләнгән тәртиптә башкарыла.

3 статья. Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре үз көченә керә

Әлеге Кагыйдәләр җирле үзидарә органнарының норматив хокукый актларын рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) өчен билгеләнгән тәртиптә рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.

Кагыйдәләр зур юридик көчкә ия булган хокукый актларга каршы килми торган өлештә эшли.

4 статья. Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен бозган өчен җаваплылык

Әлеге Кагыйдәләргә бозган өчен физик һәм юридик затлар, шулай ук вазыйфаи затлар Россия Федерациясә законнары, Татарстан Республикасы законнары нигезендә җаваплы булалар.

II БҮЛЕК. Җирле үзидарә органнары тарафыннан җирдән файдалануны һәм төзелешне җайга салу турында нигезләмәләр

5 статья. Җирле үзидарә органнары вәкаләтләре

1. Җирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә җирле үзидарә органнарының вәкаләтләре «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрның 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексы, Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының «Каргалы авыл җирлегенә» муниципаль берәмлегенә Уставы, Чистай муниципаль районы Уставы нигезендә билгеләнә.

2. Җирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендә Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының (алга таба - район Советы) вәкилләкә органы вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- Җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен раслау, шул исәптән җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр (өстәмәләр) кертү;

- шәһәр төзелешен проектлауның җирле нормативларын раслау.

3. Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районы Башкарма комитетының (алга таба – район Башкарма комитеты) җирдән файдалану һәм төзелеш өлкәсендәге вәкаләтләренә түбәндәгеләр керә:

- район Советына районның территорияль планлаштыру документлары проектларын, районның башка шәһәр төзелеше документларын эшләү һәм раслауга кертү һәм аларны гамәлгә ашыруны тәэмин итү;
- район территориясендә башкарыла торган шәһәр төзелеше эшчәнлеген тәэмин итүнең мәғлүмати системаларын алып баруны гамәлгә ашыру;
- муниципаль ихтыяжлар өчен муниципаль район чикләрендә жир кишәрлекләрен резервлау һәм тартып алу;
- төзелешкә рәхсәтләр бирү (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм башка федераль законнарда каралган очрактардан тыш);
- жир кишәрлеген яки капитал төзелеш объекттын шартлы рәвештә файдалануга рәхсәт бирү;
- рәхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылуга рәхсәт бирү.

6 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проектын эзерләү комиссиясе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектын эзерләү комиссиясе (алга таба - комиссия) жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проектын эзерләү максатларында төзелә торган даими эшләүче коллегиаль орган, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне күздә тоткан проект. Комиссия Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә аларны үткәргәндә иҗтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыручы булырга мөмкин.

2. Комиссия үз эшчәнлеген әлеге Кагыйдәләр, Комиссия турындагы нигезләмә, шәһәр төзелеше законнары, башка норматив хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашыра.

3. Комиссия компетенциясенә керә:

- Кагыйдәләр проекты буенча тәкъдимнәрне карау;
- бәяләмәләр эзерли һәм бу бәяләмәләрне Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә җибәрә;

- Чистай муниципаль районы Уставы, “Гавами тыңлауларны (жәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм уздыру тәртибе турында” 2018 елның 18 июлендәге 35/5 номерлы Чистай муниципаль районы Карары нигезендә Кагыйдәләр проекты буенча гавами тыңлаулар оештыра һәм үткәрә. Комиссия Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында һәм (яисә) Чистай шәһәренең муниципаль норматив-хокукый актларында гавами тыңлаулар үткәргә вәкаләтле;

- Кагыйдәләр проекты буенча гавами тыңлаулар нәтижәләре турындагы бәяләмәләр нигезендә аларны Чистай муниципаль районы Башкарма комитеты җитәкчесенә җибәрә.

4. Комиссия карарлары протокол имзаланганнан соң үз көченә керә һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан тиешле гамәлләр башкару өчен күрсәтмә булып тора.

5. Комиссия эше турында мәғлүмат барлык кызыксынучылар өчен дә ачык.

7 статья. Элек барлыкка килгән хокукларга кагылышлы гомуми нигезләмәләр

1. Жирле үзидарә органнарының жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча әлеге Кагыйдәләрне раслаганчы кабул ителгән норматив хокукый актлары әлеге Кагыйдәләргә каршы килмәгән өлештә кулланыла.

2. Жир кишәрлеге яисә капитал төзелеш объекты әлеге Кагыйдәләргә туры килми, әгәр:

- аларның рәхсәт ителгән файдалану төрләре рәхсәт ителгән куллану төрләре исемлегенә керми; тиешле территорияль зона өчен билгеләнгән;

- аларның үлчәмнәре һәм параметрлары тиешле территорияль зонаның шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән иң чик күрсәткечләргә туры килми.

3. Шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишәрлекләре яисә капитал төзелеш объектлары, рәхсәт ителгән файдалану төрләре, иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) күләмнәре һәм иң чик параметрлары аларны шәһәр төзелеше регламентына туры китерү срогы билгеләнмичә файдаланылырга мөмкин, моңа мондый жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану кешенең тормышы

яисә сәламәтлеге өчен куркыныч, әйләнә-тирә мохит, мәдәни мирас объектлары өчен куркыныч булган очраklar керми.

4. Шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган жир кишәрлекләреннән яисә капитал төзелеш объектларыннан, рөхсәт ителгән файдалану төрләреннән һәм иң чик (минимал һәм (яисә) максимал) күләмнәрдән һәм иң чик параметрларыннан файдалану кеше тормышы яисә сәламәтлеге, әйләнә-тирә мохит, мәдәни мирас объектлары өчен куркыныч янаган очракта, федераль законнар нигезендә мондый жир кишәрлекләрен һәм объектларны куллануны тыю салынырга мөмкин.

5. Капитал төзелеш объектларын, рөхсәт ителгән файдалану төрләрен, иң чик (минимал һәм (яисә) максимал) зурлыklarны һәм шәһәр төзелеше регламентына туры килми торган чик параметрларны реконструкцияләү мондый объектларны шәһәр төзелеше регламентына туры китерү юлы белән яисә аларның рөхсәт ителгән төзелешнең, реконструкциянең иң чик параметрларына туры килмәвен киметү юлы белән генә гамәлгә ашырылырга мөмкин. Күрсәтелгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү аларны жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән төрләренә туры китерү юлы белән гамәлгә ашырылырга мөмкин.

8 статья. Территориаль зоналар

1. Территориаль зоналарның чикләреннән файдалану һәм төзелешләр кагыйдәләрен әзерләгәндә түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнә:

- жир кишәрлекләреннән гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләренә бер территориаль зонасы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;

- жирлекнең генераль планы (Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 18 статьясындагы 6 өлешендә билгеләнгән очрактан тыш) тарафыннан билгеләнгән, аларның планлаштырылган үсешенә функциональ зоналары һәм параметрлары, муниципаль районны территориаль планлаштыру схемасы;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында билгеләнгән территориаль зоналарны;

- территорияне планлаштыру һәм булган жирдән файдалану;

- төрле категориядәге жирләрнең чикләре планлаштырыла торган үзгәрешләр;

- катнаш жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларына зыян китерү мөмкинлеген булдырмау;

- федераль әһәмияттәге тарихи жирлекнең яисә региональ әһәмияттәге тарихи жирлекнең тарихи-мәдәни терәк планының тарихи-мәдәни терәк планы.

2. Территория зоналары чикләре түбәндәгечә урнаштырылырга мөмкин:

- магистральләр, урамнар, машиналар линияләренә, аларны капма-каршы юнәлешләрнең транспорт агымнары аерып тора;

- кызыл сызыкларга;

- жир кишәрлекләре чикләренә;

- муниципаль берәмлекләр чикләрендә торак пунктлар чикләренә;

- муниципаль берәмлекләр чикләрендә, шул исәптән федераль әһәмияттәге Мәскәү, Санкт-Петербург һәм Севастополь шәһәрләренә шәһәр эчендәге территорияләре чикләрендә;

- табигать объектларының табигый чикләре;

- башка чикләргә.

3. Территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләре, Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган, территориаль зоналар чикләре белән туры килмәскә дә мөмкин.

4. Территория зоналары чикләре һәр жир кишәрлегенә бары тик бер территориаль зонага гына керүе таләбенә җавап бирергә тиеш, чикләре жир законнары нигезендә территориаль зоналар чикләрен кисеп үтә ала торган жир кишәрлегеннән тыш.

5. Өлеге Кагыйдэләрнең һәр территорияль зонасы өчен шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә.

9 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары һәм аларны куллану

1. Шәһәр төзелеше регламенты белән жир кишәрлекләренең хокукий режимы билгеләнә, шулай ук жир кишәрлекләре өстендә һәм жир өслегендә булган нәрсәләр аларны төзү һәм капитал төзелеш объектларын эксплуатацияләү процессында файдаланыла.

2. Шәһәр төзелеше регламентлары түбәндәгеләрне исәпкә алып билгеләнә:

- территорияль зона чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан фактта файдалануны;

- жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан гамәлдәге һәм планлаштырылган файдалануның төрле төрләренең бер территорияль зонасы чикләрендә яраштыру мөмкинлекләре;

- муниципаль берәмлекләрне территорияль планлаштыру документларында билгеләнгән функциональ зоналарның һәм аларның планлаштырыла торган үсеш характеристикаларын;

- территорияль зоналарның төрләре;

- мәдәни мирас объектларын, махсус сакланылучы табигать территорияләрен, башка табигать объектларын саклау таләпләре.

3. Шәһәр төзелеше регламентында тиешле территорияль зона чикләрендә урнашкан жир участокларына һәм капитал төзелеш объектларына карата:

- жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән файдалану төрләре;

- жир участокларының чик (минималь һәм (яки) максималь) үлчәмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары;

- Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын куллануны чикләүләр;

- шәһәр төзелеше регламенты билгеләнгән территорияль зона чикләрендә территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү буенча эшчәнлекне гамәлгә ашыру күздә тотылган очракта, территорияне коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәмин итүнең минималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен территорияль мөмкин булган максималь рөхсәт ителгән дәрәжәсенә исәпләнгән күрсәткечләре.

4. Шәһәр төзелеше Регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелеше зоналаштыру картасында билгеләнгән территорияль зона чикләре чикләрендә урнашкан барлык жир участокларына һәм капитал төзелеш объектларына тигез дәрәжәдә тарала.

5. Шәһәр төзелеше регламентының гамәли көче жир кишәрлекләренә кагылмый:

- Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренең) бердәм дәүләт реестрына кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук мәдәни мирас объектлары ачыкланган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә һәм мәдәни мирас объектларын саклау турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә торган реставрация, консервацияләү, торгызу, ремонтлау һәм жайланмалар эчтәлегә, параметрлары турында карар кабул иткән территория чикләрендә;

- гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;

- линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) эшли торган линия объектлары;

- файдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

6. Тарихи жирлекләр территорияләренә, истәлекле урыннарга, дөвалау-савыктыру урыннары һәм курортлар жирләренә, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә.

7. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнә алмый

- урман фонды жирләре;
- өске сулар белән капланган жирләр;
- запас жирләр;
- махсус сакланылучы табигать территорияләре жирләре (дәвалау-савыктыру урыннары һәм курортлары жирләреннән тыш);
- авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре;
- махсус икътисадый зоналар һәм алгарышлы социаль-икътисадый үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре.

8. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимияте органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә.

Махсус икътисадый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән файдалану махсус икътисадый зоналар белән идарә итү органнары тарафыннан билгеләнә.

Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә урнашкан урман фонды жирләреннән яисә жир кишәрлекләреннән (махсус сакланылучы табигать территорияләре составына кертелгән торак пунктлар территорияләреннән тыш) файдалану тиешенчә урман хужалыгы регламенты, урман законнары, махсус сакланылучы табигать территориясе турындагы нигезләмә белән, махсус сакланылучы табигать территорияләре турындагы законнар нигезендә билгеләнә.

III БҮЛЕК. Физик һәм юридик затлар тарафыннан жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү турында нигезләмәләр

10 статья. Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрләрен үзгәртү тәртибе

1. Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрындагы жир кишәрлеге яисә капиталъ төзелеш объекты турындагы белешмәләргә үзгәрешләр кертү юлы белән гамәлгә ашырыла.

2. Тиешле территориаль зона өчен билгеләнгән рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм ярдәмче төрләрен куллану шартларында рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү жир кишәрлекләренең һәм капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләре тарафыннан түбәндәге ысуллар белән гамәлгә ашырыла:

- хокукка ия булучы, рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турындагы гариза, хокукны билгели торган документлар, шулай ук тиешле жир кишәрлеген билгеле бер территория зонасына (Кагыйдәләрдән өзөмтөгә) кертү турында муниципаль районның Башкарма комитеты биргән белешмә белән кадастр исәбе органына мөрәжәгать итә, әгәр тиешле территориаль зона турындагы белешмәләр күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында булмаса;

- хокукка ия кеше, мәгълүмат элементәсе тәртибендә жир кишәрлеге яисә капиталъ төзелеш объекты характеристикасын үзгәртү турында белешмәләр жибәрү өчен, рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү турында гариза белән муниципаль районның жирле үзидарә органнарына мөрәжәгать итә.

3. Тиешле территория зонасы өчен шартлы рөхсәт ителгән башка төргә караган рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы таләпләре һәм әлеге Кагыйдәләрнең 11 статьясы нигезләмәләре нигезендә жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт алу юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

5. Тиешле территориаль зона өчен билгелэнгән рөхсәт ителгән файдалануның мөмкин булган төрләре исемлегендә булмаган жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның барлык башка төрләре элге территориаль зона өчен рөхсәт ителмәгән булып тора һәм элге Кагыйдәләргә үзгәрешләр керткәндә генә рөхсәт ителергә мөмкин.

6. Территорияне комплекслы үстерү турында карар кабул ителгән көннән алып аңа карата аны комплекслы үстерү турында карар кабул ителгән территорияне планлаштыру документларын раслау көненә кадәр, мондый территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм (яисә) капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен үзгәртү рөхсәт ителми.

11 статья. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе

1. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төренә (алга таба - файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә) рөхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат Комиссиягә файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы гаризаны жибәрә.

2. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында билгелэнгән тәртиптә үткәрелә торган ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында жир кишәрлеге яисә рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектын чикләрендә яшәүче гражданныр катнашында Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районында гавами тыңлауларны (жәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм уздыру тәртибе турындагы нигезләмәдә фикер алышырга тиеш.

3. Әгәр жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның рөхсәт ителгән төре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булса, гавами тыңлаулар яисә жәмәгать фикер алышулары жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының мондый тискәре йогынтыны куркыныч астына куйган хокук ияләре катнашында уздырыла.

4. Әлге рөхсәт соратыла торган жир кишәрлекләре белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларының хокук ияләренә һәм әлге рөхсәт соратып алына торган капитал төзелеш объектынның бер әлеше булган биналарның хокук ияләренә комиссия әлге рөхсәт соратып алына торган жир кишәрлеге белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләреннән хокукка ия булучыларга рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләр жибәрә. Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсәт бирү турында гаризасы алынган көннән соң жиде әш көннәннән дә соңга калмыйча жибәрелә.

5. Жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар нәтижеләре турында бәяләмә басылып чыккан көнгә кадәр муниципаль берәмлек уставы һәм (яисә) муниципаль берәмлек вәкиллеке органының норматив хокукый акты белән билгеләнә һәм бер айдан артык була алмый.

6. Комиссия файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча гавами тыңлаулар яки ижтимагый фикер алышулар нәтижеләре турында бәяләмә нигезендә мондый рөхсәтне куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә яисә мондый рөхсәтне бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр әзерли һәм кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, аларны район Башкарма комитеты житәкчесенә жибәрә.

7. Әлге статьяның 6 әлешендә күрсәтелгән рекомеңдацияләр нигезендә Башкарма комитет житәкчесе мондый тәкъдимнәр кергән көннән алып өч көн әчендә файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә яисә мондый рөхсәт бирүдән баш тарту турында карар кабул итә. Күрсәтелгән карар муниципаль хокукый актларны, башка рәсми мәгълүматны рәсми бастырып чыгару өчен билгелэнгән тәртиптә бастырып чыгарылырга һәм «Интернет» челтәрендә муниципаль район һәм (яисә) жирлек сайтында (муниципаль берәмлекнең рәсми сайты булса) урнаштырылырга тиеш.

8. Ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны шартлы рәвештә рәхсәт ителгән файдалануга рәхсәт бирү мәсьәләсе буенча оештыруга һәм уздыруга бәйлә чыгымнар мондый рәхсәт бирүдә кызыксынучы физик яисә юридик зат йөртә.

9. Жир кишәрлегеннән яисә капиталъ төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рәхсәт ителгән төре шәһәр төзелеше регламентына жәмәгать фикер алышулары уздырганнан соң яисә шартлы рәвештә рәхсәт бирелүнең рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү белән кызыксынган физик яисә юридик зат инициативасы буенча жәмәгать тыңлаулары уздырганнан соң Кагыйдәгә үзгәрешләр кертү өчен билгеләнгән тәртиптә кертелгән очракта, мондый затка файдалануның шартлы рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү турындагы карар ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрмичә кабул ителә.

10. Физик яисә юридик зат шартлы рәхсәт ителгән файдалану төренә яисә мондый рәхсәт бирүдән баш тарту турында карар суд тәртибендә ризасызлык белдерергә хокуклы.

12 статья. Капиталь төзелеш объектларын рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, реконструкцияләүгә рәхсәт бирү тәртибе

1. Жир кишәрлекләренең шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән минималь күләмнәре йә конфигурация, төзелеш өчен яраксыз инженерлык-геологик яисә башка характеристикалары булган жир кишәрлекләренең хокук ияләре рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәтләр алу өчен мөрәжәгать итәргә хокуклы.

1.1. Жир кишәрлекләре ияләре рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәтләр алырга хокуклы, әгәр мондый тайпылыш конкрет территорияль зона өчен шәһәр төзелеше регламентында билгеләнгән капиталъ төзелеш объектларын бер яисә берничә иң чик параметрны бер мәртәбә үзгәртү, реконструкцияләү максатларында ун проценттан артмаган очракта.

2. Рәхсәт ителгән төзелешнең, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан читләшү, техник регламентлар таләпләрен үтәгәндә, аерым жир кишәрлеге өчен рәхсәт ителә.

Катларның иң чик саны, биналарның, корылмаларның чик биекlege һәм федераль яисә региональ әһәмияттәге тарихи жирлекләр территорияләре чикләрендә капиталъ төзелеш объектларының архитектура карарларына таләпләр өлешендә рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан баш тарту рәхсәт ителми.

3. Рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуга, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт алуда кызыксынган зат Комиссиягә мондый рәхсәт бирү турында гариза жиберә.

Рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү турындагы гариза электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә жиберелергә мөмкин.

4. Рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуга, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү турында карар проекты мондый рәхсәт бирү турында гариза кергән көннән алып унбиш эш көне эчендә эзерләнә һәм әлеге статьяның 1.1 өлешендә күрсәтелгән очрактан тыш, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы нигезләмәләрен исәпкә алып, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясында билгеләнгән тәртиптә үткәрелә торган жәмәгать фикер алышуларында яки ачык тыңлауларда каралырга тиеш.

Рәхсәт ителгән төзелеш, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрларыннан тайпылуга рәхсәт бирү турында карар проекты буенча жәмәгать фикер алышуларын яки жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткәрү белән бәйлә чыгымнарны мондый рәхсәт бирүдә кызыксынучы физик яки юридик зат күтәрә.

5. Рәхсәт ителгән төзелешнең, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан тайпылуга рәхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар нәтижәләре турында бәяләмә нигезендә Комиссия мондый фикер алышулар яисә тыңлаулар тәмамланган көннән алып унбиш эш көне эчендә

мондый рәхсәт бирү турында яисә мондый рәхсәтне бирүдән баш тарту турында тәкъдимнәр әзерли һәм кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, аларны Башкарма комитет җитәкчесенә җибәрә.

6. Башкарма комитет җитәкчесе әлеге статьяның 5 өлешендә күрсәтелгән тәкъдимнәр кәргән көннән соң җиде көн эчендә рәхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә яисә, кабул ителгән карарның сәбәпләрен күрсәтеп, мондый рәхсәт бирүдән баш тартуға рәхсәт бирү турында карар кабул итә.

6.1. Җирле үзидарә органына Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дөүләт хакимияте башкарма органынан, вазыйфаи заттан, дөүләт учреждениесенән яки җирле үзидарә органынан рәхсәтсез төзелешне ачыклау турында хәбәрнамә кәргән көннән алып рәхсәт ителгән төзелешнең чик параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын урнашкан җир участогына карата реконструкцияләүгә рәхсәт бирелми мондый төзелеш, аны сүткәнче яки билгеләнгән таләпләргә туры китерелгәнче, әгәр җирле үзидарә органы әлеге хәбәрне карау нәтижәләре буенча дөүләт хакимияте башкарма органына, вазыйфаи затка, Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән һәм аннан әлеге хәбәр килгән дөүләт учреждениесенә яки җирле үзидарә органына, рәхсәтсез төзелгән бинаның билгеләре булуы күренми яки судның рәхсәтсез төзелгән бинаны сүтү яки аны билгеләнгән таләпләргә туры китерү турындагы дөгъва таләпләрен канәгатьләндерүдән баш тарту турындагы карары законлы көченә кәргән.

7. Физик яисә юридик зат рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә яисә мондый рәхсәт бирүдән баш тартуға рәхсәт бирү турындагы карарга суд тәртибендә ризасызлык белдерергә хокуклы.

8. Әгәр мондый тайпылыш аэродром янындагы территориядә билгеләнгән күчемсез милек объектларыннан файдалануның чикләүләренә туры килмәсә, рәхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан читкә тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү рәхсәт ителми.

IV БҮЛЕК. Жирле үзидарә органнары тарафыннан территорияне планлаштыру документларын эзерләү турында нигезләмәләр

13 статья. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр

1. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территорияләрне тотрыклы үстерүне тәэмин итү, шул исәптән планировка структурасы элементларын аерып алу, жир кишәрлекләре чикләрен билгеләү, капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү максатларында гамәлгә ашырыла.

Территорияне планлаштыру документларын эзерләү территориаль планлаштыру документлары, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре нигезендә (территорияне планлаштыру документларын эзерләүдән тыш, линия объектларын урнаштыруны күздә тотат торган документлар эзерләнүдән тыш); коммуналь инфраструктура системаларын комплекслы үстерү программалары, транспорт инфраструктурасын комплекслы үстерү программалары, социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программалары, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, техник регламентлар, кагыйдәләр жыентыклары таләпләре нигезендә; Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) бердәм дәүләт реестрына кертелгән мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен, ачыкланган мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен исәпкә алып эзерләнә.

2. Капиталь төзелеш объектны урнаштыру максатларында территорияне планлаштыру документларын эзерләү түбәндәге очрақларда мәжбүри:

1) федераль, региональ яисә жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектны урнаштыруга бәйле рәвештә дәүләт яисә муниципаль ихтыяҗлар өчен жир кишәрлекләрен тартып алу кирәк;

2) кызыл линияләр урнаштыру, үзгәртү яисә гамәлдән чыгару кирәк;

3) жир законнары нигезендә жир кишәрлекләре төзү территорияне ызанлау проекты нигезендә генә башкарылган очрақта, жир кишәрлекләре төзүгә кирәк;

4) капитал төзелеш объектны урнаштыру уртақ чиге булган ике һәм аннан да күбрәк муниципаль берәмлекләр территорияләрендә планлаштырыла (мондый капитал төзелеш объектны дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган очрактан тыш, һәм мондый капитал төзелеш объектны урнаштыру өчен дәүләт яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен бирү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми);

5) линияле объектны төзү, реконструкцияләү планлаштырыла (линия объектны дәүләт яисә муниципаль милектәге жирләрдә яисә жир кишәрлекләрендә урнаштыру планлаштырылган очрактан тыш һәм мондый линияле объектны урнаштыру өчен дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен бирү һәм сервитутлар билгеләү таләп ителми). Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан линия объектны төзү, реконструкцияләү өчен территорияне планлаштыру документларын эзерләү таләп ителмәгән башка очрақлар билгеләнәргә мөмкин;

6) линия объектны булмаган капитал төзелеш объектны махсус сакланылучы табигать территориясе чикләрендә яисә урман фонды жирләре чикләрендә аның эшчәнлеген тәэмин итү өчен кирәкле капитал төзелеш объектларын урнаштыру планлаштырыла;

7) территорияне комплекслы үстерү планлаштырыла;

8) «Күпфатирлы йортларны һәм күчәмсез мөлкәтнең башка объектларын өлешле төзүдә катнашу һәм Россия Федерациясенә кайбер закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2004 елның 30 декабрендәге 214-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә өлешле төзелештә катнашучыларның акчаларын жәлеп итеп, индивидуаль торақ төзелеше объектларын төзү планлаштырыла.

3. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү планлаштырыла торган структураның территориаль зоналардан файдалану һәм (яисә) муниципаль районнары территориаль планлаштыру схемалары белән билгеләнгән жирләр белән һәм (яисә) муниципаль районнары территориаль планлаштыру схемалары белән билгеләнгән территорияләрне, жирлекләренә, шәһәр округларының генераль планнары белән

билгелэнгән функциональ зоналарына, территорияне комплекслы үстерүне гамәлгә ашыру каралган территориягә карата бүленә торган бер яисә берничә катнаш элементына карата гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне планлаштыру документларын эзерләү һәм раслау, шулай ук территорияне планлаштыру документларын эзерләү үзенчәлекләре жирлек территориясенә карата Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 45, 46 статьялары нигезләмәләрен исәпкә алып билгеләнә.

14 статья. Территорияне планлаштыру документлары төрләре

1. Территорияне планлаштыру документларының төрләре түбәндәгеләр:

- территорияне планлаштыру проекты;
- территорияне ызанлау проекты.

2. Территорияне планлаштыру проектларын эзерләү планлаштыру структурасы элементларын бүлеп бирү, гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрен билгеләү, капитал төзелеш объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләрен билгеләү, территорияне планлаштырыла торган үстерүнең характеристикасын һәм чиратын билгеләү өчен гамәлгә ашырыла.

3. Территорияне ызанлау проекты эзерләү планлаштырыла торган структураның бер яисә берничә катнаш элементы чикләрендә урнашкан территориягә карата, муниципаль районны территориаль планлаштыруның билгелэнгән схемасы һәм (яисә) чикләре белән билгелэнгән жирләрдән файдалану һәм (яисә) төзелеш кагыйдәләренең чикләре, жирлекнең, шәһәр округының генераль планы белән территорияне комплекслы үстерүне гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территориягә карата гамәлгә ашырыла.

4. Территорияне ызанлау проекты эзерләү түбәндәгеләр өчен гамәлгә ашырыла:

- төзелә торган һәм үзгәртелә торган жир кишәрлекләренең чикләре урынын билгеләү;

- чикләрендә капитал төзелешнең яңа объектларын урнаштыру планлаштырылмаган төзелеш территорияләре өчен, шулай ук территорияләр чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген төзүгә, үзгәртүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйлә рәвештә кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару өчен, территорияне комплекслы үстерүне гамәлгә ашыру күздә тотылмаган төзелеш территорияләре өчен кызыл линияләр билгеләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару, мондый билгеләүнең гомуми файдалану территориясә чикләрен үзгәртүгә китерерлек шарт белән, территорияне комплекслы үстерүне гамәлгә ашыру күздә тотылмаган жир кишәрлеге барлыкка килүгә һәм (яисә) үзгәртелүгә бәйлә рәвештә.

5. Территорияне ызанлау проекты расланьрга тиешле төп өлештән һәм әлеге проектны нигезләү материалларыннан тора.

6. Территорияне ызанлау проектларын эзерләү, территорияне планлаштыру документларын эзерләү өчен Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә мондый инженерлык эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен исәпкә алып, гамәлгә ашырыла. Территорияне ызанлау проекты эзерләү максатларында әлеге территорияне планлаштыру проекты эзерләү өчен алынган инженер эзләнүләре материалларын һәм нәтижәләрен аларны үтәү көненнән алып биш ел дэвамында файдалану рөхсәт ителә.

7. Территорияне чикләү проекты эзерләгәндә төзелә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренең чикләре урнашуын билгеләү шәһәр төзелеше регламентларына һәм конкрет эшчәнлек төрләре өчен жир кишәрлекләре бүлеп бирү нормаларына, төзелә торган һәм (яисә) үзгәртелә торган жир кишәрлекләренә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары, техник регламентлар, кагыйдәләр ыяентыклары белән билгелэнгән башка таләпләргә ярашлы рәвештә башкарыла.

8. Әгәр территорияне чикләү проекты эшләү жир кишәрлегенең яки жир кишәрлегенең кадастр планында урнашуының расланган схемасы нигезендә жир кишәрлекләре булдыру каралган территориягә карата гамәлгә ашырыла икән, жир кишәрлекләренең чикләре әлеге схемада каралган жир кишәрлекләренең чикләре урнашкан урынга туры килергә тиеш.

9. Тарихи жирлек территориясенә карата эзерлэнгән территорияне ызанлау проектында Россия Федерациясә халыкларының мәдени мирас объектларын (тарихи һәм

мәдәни ядкарьләрен) саклау турындагы законнарда аларның сакланышын тәэмин итү планлаштыру структурасы элементлары исәпкә алына.

10. Территорияне планлаштыру проекты белән расланган планлаштыру структурасының элементы яисә элементы чикләрендә урнашкан территорияне ызанлау проекты аерым документ рәвешендә әзерләгән очракта, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрелми, моңа территорияне комплекслы һәм тотрыклы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотылмаган территория чикләрендә урнашкан жир кишәрлеген төзүгә һәм (яисә) үзгәртүгә бәйле территорияне ызанлау проекты әзерләү, үзгәртү, гамәлдән чыгару очрагы керми, мондый билгеләүләр, кызыл сызыкларны үзгәртү гомуми файдаланудагы территориянең чикләрен үзгәртүгә бәйле була.

11. Территорияне планлаштыру документларына гомуми таләпләр, эчтәлегә, әзерләү һәм раслау тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы, «Татарстан Республикасында шәһәр төзелеше эшчәнлегенә турында» 2010 елның 25 декабрендәге 98-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы, башка норматив хокукый актлар белән билгеләнә.

V БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турындагы нигезләмәләр

15 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм уздыру буенча гомуми нигезләмәләр

1. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләренә тормыш, хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен уңай шартларга үтәү максатыннан үткәрелә.

2. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар Россия Федерациясе Конституциясе, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, муниципаль берәмлек уставы, әлеге Кагыйдәләр, башка норматив хокукий актлар нигезендә уздырыла.

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш мәсьәләләре буенча жәмәгать фикер алышуларына яисә гавами тыңлауларга түбәндәгеләр чыгарыла:

- Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектлары;

- Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексында каралган очрактардан тыш территорияне планлаштыру проектлары һәм территорияне ызанлау проектлары;

- жир кишәрлекләренән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләренә рөхсәтләр бирү турындагы карарлар;

- рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларыннан тайпылуга, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рөхсәт бирү турындагы карарлар проектлары.

4. Жәмәгать фикер алышуларын яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм үткөрү тәртибе жирлек халкына жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар башлану турында хәбәр итүне, тиешле проект белән таныштыруны, жирлек халкының жәмәгать фикер алышуларында яисә гавами тыңлауларында катнашуын, кабул ителгән карарларның дәлилленгән нигезләнүен дә кертәп, жәмәгать фикер алышулары яисә гавами тыңлаулар нәтижәләрен бастырып чыгаруны (халыкка житкерүне) күздә тотарга тиеш.

5. Ижтимагый фикер алышуларны яисә гавами тыңлауларны оештыру һәм уздыруның тәртибе һәм башка үзенчәлекләре Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 5.1 статьясы, гавами тыңлауларны (жәмәгать фикер алышуларын) оештыру һәм уздыру тәртибе турындагы Нигезләмә, башка норматив хокукий актлар белән билгеләнгән.

16 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре проекты, жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру үзенчәлекләре

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре яисә аларга үзгәрешләр кертү проектлары буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар муниципаль берәмлек Башлыгы карары нигезендә Кагыйдәләр проектын эзерләү Комиссиясе тарафыннан уздырыла.

2. Кагыйдәләр проекты буенча жәмәгать фикер алышуларының яисә гавами тыңлауларның озынлыгы мондый проект басылып чыккан көннән кимендә бер һәм кимендә өч ай тәшкил итә.

3. Конкрет территориаль зона өчен билгеләнгән шәһәр төзелеше регламентына үзгәрешләр кертү өлешендә Кагыйдәләргә үзгәрешләр эзерләнгән очракта, шулай ук территорияне комплекслы үстерү турында карар кабул ителүгә бәйле рәвештә жирдән

файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр эзерләнгән очракта, Кагыйдәләргә үзгәрешләр кергү буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар территориаль зона чикләрендә үткәрелә, аның өчен мондый шәһәр төзелеше регламенты билгеләнгән территория чикләрендә комплекслы үсеш узарга тиешле территория чикләрендә башкарыла. Бу очракларда ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру срогы бер айдан артык була алмый.

17 статья. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар

1. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм әлеге бүлекнең 11 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Куллануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткөрү Комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Жир кишәрлеген яисә капитал төзелеш объектын файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төре әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясарга мөмкин булган очракта, гавами тыңлаулар жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре катнашында мондый тискәре йогынтыны куркыныч астына куйган капитал төзелеш объектлары катнашында уздырыла.

4. Комиссия түбәндәге затларга файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру турында хәбәрләр жиберә:

- әлеге рөхсәт соратып алына торган жир кишәрлеге белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләренә хокукка ия булучыларга;

- жир кишәрлеге белән гомуми чикләре булган жир кишәрлекләрендә урнашкан капитал төзелеш объектларының хокукка ия булучыларына әлеге рөхсәт соратып алына торган объектлар;

- капитал төзелеш объектынның бер өлеше булган, әлеге рөхсәт соратып алына торган биналарның хокук ияләренә.

Күрсәтелгән хәбәрләр кызыксынган затның шартлы рәвештә рөхсәт бирү турында гаризасы алынган көннән соң жиде эш көненнән дә соңга калмыйча жиберелә.

5. Жәмәгать фикер алышуларын яки жәмәгать тыңлауларын үткөрү вакыты муниципаль берәмлек халкына аларны үткөрү турында хәбәр ителгән көннән алып жәмәгать фикер алышулары яки жәмәгать тыңлаулары нәтижәләре турында нәтижә басылган көнгә кадәр муниципаль берәмлек уставы һәм (яки) муниципаль берәмлек вәкиллеке органының норматив хокукый актлары белән билгеләнә һәм бер айдан артык була алмый.

6. Шартлы рәвештә рөхсәт ителгән куллану төренә рөхсәт бирү турында карар проекты буенча жәмәгать фикер алышуларын яки жәмәгать тыңлауларын оештыру һәм үткөрү белән бәйле чыгымнарны мондый рөхсәт бирүдә кызыксынучы физик яки юридик зат күтәрә.

7. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рөхсәт ителгән төре шәһәр төзелеше регламентына жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кергү өчен билгеләнгән тәртиптә, ижтимагый фикер алышулар уздырылганнан яисә шартлы рәвештә рөхсәт ителгән файдалану төренә рөхсәт бирү белән кызыксынучы физик яисә юридик зат инициативасы буенча гавами тыңлаулар уздырылганнан соң, мондый затка файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төренә рөхсәт бирү турындагы карар ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткәрмичә кабул ителә.

18 статья. Капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрларыннан читләшүгә рөхсәт бирү мәсьәләсе буенча ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар

1. Рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү тәртибе Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы һәм әлеге Кагыйдәләрнең 12 статьясы нигезләмәләре нигезендә билгеләнә.

2. Рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан читкә тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү турындагы карар проекты ижтимагый фикер алышуларда яисә гавами тыңлауларда фикер алышырга тиеш. Ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар оештыру һәм үткөрү Комиссия тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Ижтимагый фикер алышуларны яисә рәхсәт ителгән төзелешнең чикле параметрларыннан тайпылуға, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүгә рәхсәт бирү турында карар проекты буенча гавами тыңлауларны оештыруға һәм уздыруға бәйле чыгымнар мондый рәхсәт бирүдә кызыксынучы физик яисә юридик зат йөртә.

VI БҮЛЕК. Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында Нигезләмәләр

19 статья. Жирдән файдалану һәм төзелеш Кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү Тәртибе

1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 31 - 33 статьяларында каралган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы мәсьәләне Башкарма комитет җитәкчесе тарафыннан карау өчен түбәндәгеләр нигез була:

1) жирлекнең генераль планында жирдән файдалану һәм төзелешләр кагыйдәләренә, муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасының мондый генераль планнарга яисә муниципаль районны территорияль планлаштыру схемасына үзгәрешләр кертү нәтижәсендә туры килмәве;

1.1) жирлекнең, шәһәр округының, авылара территориянең жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләрендә кертелгән, аэродром янындагы территориядә билгеләнгән күчәмсез милек объектларыннан файдалануның чикләүләрен бозуларны бетерү турында Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән федераль башкарма хакимият органыннан Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларда үтәү өчен мәҗбүри керем;

2) территорияль зоналарның чикләрен үзгәртү, шәһәр төзелеше регламентларын үзгәртү турында тәкъдимнәр керү;

3) территориядән, мәдәни мирас объектлары территорияләреннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләренә урнашу урыны турында белешмәләренә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында чагылдырылган туры килмәве, ул күчәмсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрында күрсәтелгән зоналар, территорияләр чикләренә урнашу урыны тасвирламасына карый;

4) шәһәр төзелеше Регламентында билгеләнгән жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалану чикләүләренә, территорияләренә, федераль, региональ һәм жирле әһәмияттәге истәлекле урыннар территорияләрен куллануның аерым шартлары булган зоналар чикләрендә тулысынча яки өлешчә урнашкан, күчәмсез милекнең Бердәм дәүләт реестрында булган күчәмсез милек объектларын мондый зоналар, территорияләр чикләрендә куллану чикләүләренә туры килмәве;

5) территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны билгеләү, үзгәртү, туктату, мәдәни мирас объекты территориясә чикләрен, федераль әһәмияттәге тарихи жирлек территориясен, региональ әһәмияттәге тарихи жирлек территориясен билгеләү, үзгәртү;

6) территорияне комплекслы үстерү турында карар кабул итү;

7) муниципаль берәмлекләр чикләрендә Ватанны саклаганда һәлак булганнарның жирләнгән урыннарын табу.

3. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында тәкъдимнәр Комиссиягә жиберелә:

1) федераль башкарма хакимият органнары тарафыннан Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре федераль әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнаштырылуына комачауларга мөмкин булган очракларда;

2) Татарстан Республикасы Башкарма хакимияте органнары тарафыннан Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре төбәк әһәмиятендәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очракларда;

3) Чистай муниципаль районының жирле үзидарә органнары тарафыннан Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре жирле әһәмияттәге капитал төзелеш объектларының эшләвенә, урнашуына комачауларга мөмкин булган очракларда;

4) жирле үзидарә органнары тарафыннан жирдән файдалануны һәм торак пункт территориясендә төзелешне көйләү тәртибен камилләштерү кирәк булганда;

4.1) жирле үзидарә органнары Ватанны саклаганда һәлак булганнарның муниципаль берәмлекләр чикләрендә урнашкан жирләү урыннарын тапкан очракта;

5) физик яки юридик затлар тарафыннан инициативалы тәртиптә яисә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен куллану нәтижәсендә жир кишәрлекләре һәм капитал төзелеш объектлары нәтижәле файдаланылмаса, аларның хокук ияләренә зыян китерелсә, жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларының бәясә төшсә, гражданның һәм аларның берләшмәләренә хокуклары һәм законлы мәнфәгатьләре тормышка ашырылмаса;

6) Россия Федерациясә тарафыннан төзелгән һәм Россия Федерациясә Хөкүмәте кабул иткән территорияне комплексы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыруны тәэмин итүче вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы яки юридик зат тарафыннан;

7) Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенә югары башкарма органы, муниципаль район башкарма комитеты, территорияне комплексы үстерү турында Карар кабул иткән, Татарстан Республикасы билгеләгән һәм Татарстан Республикасы, Чистай муниципаль районы Башлыгы тарафыннан кабул ителгән территорияне комплексы үстерү турында карарны гамәлгә ашыруны тәэмин итүче юридик зат, яисә территорияне комплексы үстерү турында карарны гамәлгә ашыру максатларында территорияне комплексы үстерү турында килешү төзелгән зат.

3.1. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре белән Россия Федерациясә Шәһәр төзелеш кодексының 31 статьясындагы 3.1 өлешә нигезендә тәэмин ителмәгән очракта, жирлек территорияләрендә федераль әһәмияттәге объектларны, региональ әһәмияттәге объектларны, муниципаль районның жирле әһәмияттәге объектларын (линия объектларыннан тыш) территориаль планлаштыру документларында каралган урыннарын урнаштыру мөмкинлегә (линия объектларыннан тыш), вәкаләтле федераль башкарма хакимият органы, Татарстан Республикасы башкарма хакимиятенә вәкаләтле органы, муниципаль районның вәкаләтле жирле үзидарә органы күрсәтелгән объектларны урнаштыру максатларында жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы таләпне вәкаләтле затка жиберә.

3.2. Әлегә статьяның 3.1 өлешендә каралган очракта, вәкаләтле зат әлегә статьяның 3.1 өлешендә күрсәтелгән таләпне алган көннән алып утыз көн эчендә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне тәэмин итә.

3.3. Әлегә статьяның 2 өлешендәге 3 - 6 пунктларында һәм 3.1 өлешендә каралган очракларда Жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү максатларында, шулай ук конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеш регламентында билгеләнгән рәхсәт ителгән файдалану төрләре бер мәртәбә үзгәртелгән очракта, капитал төзелеш объектларының элек билгеләнгән иң чик параметрлары үзгәртелмәгән һәм (яисә) рәхсәт ителгән төзелешнең бер яисә берничә иң чик параметры үзгәргән очракта, конкрет территориаль зона өчен шәһәр төзелеш регламентында билгеләнгән капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү, ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар үткөрү, Жирдән файдалану кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы проектны кабул итү

һәм әзерләү хақында карар кабул итү турындагы хәбәрне бастырып чыгару өлеге статьяның 4 өлешендә каралган очракта, Комиссия нәтижәсе таләп ителми.

3.4. Территорияне комплекслы үстерү турындагы карарны гамәлгә ашыру максатларында Жирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертелгән очракта, мондый үзгәрешләр территорияне комплекслы үстерү максатларында территорияне планлаштыру проектын раслаган көннән алып туксан көннән дә соңга калмыйча кертелергә тиеш.

3.5. Муниципаль берәмлекләр чикләрендә урнашкан Ватанны саклаганда һәлак булганнарны күмү урыннары ачыклануга бәйле рәвештә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү мондый урыннар ачыкланган көннән алып алты ай эчендә гамәлгә ашырыла, шул ук вақытта ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздыру таләп ителми.

4. Комиссия Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында тәкъдим килгән көннән алып егерме биш көн эчендә нәтижә әзерли, анда кERGән тәкъдимгә ярашлы рәвештә жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү яки мондый тәкъдимне кире кагу турында тәкъдимнәр булган очракта нәтижәне Башкарма комитет житәкчесенә жибәрә.

4.1. Әлеге кагыйдәләренә аэродром территориясендә билгеләнгән күчемсез милек объектларынан файдалануны чикләүгә туры китерүне күздә тоткан жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы проект Комиссия тарафыннан каралмаган.

5. Комиссия бәяләмәсендәге рекомендацияләренә исәпкә алып, Башкарма комитет житәкчесе егерме биш көн эчендә Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәреш кертү турында яки әлеге кагыйдәләргә үзгәреш кертү турында тәкъдимнәрне кире кагу хақында карар кабул итә һәм, кире кагу сәбәпләрен күрсәтеп, әлеге карарның күчermәсен мәрәжәгать итүчеләргә жибәрә.

5.1. Әгәр Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләренә раслау жирле үзидарәнең вәкиллекле органы тарафыннан гамәлгә ашырыла икән, жирле үзидарәнең вәкиллекле органына жибәрелгән Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турындагы проект әлеге орган утырышында каралырга тиеш.

6. Башкарма комитет житәкчесе, әлеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пунктында күрсәтелгән Башкарма хакимиятнең Россия Федерациясә Хөкүмәте тарафыннан вәкаләт бирелгән федераль органы алынганнан соң, Жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү турында карар кабул итәргә тиеш. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 1.1 пунктында күрсәтелгән күрсәтмәгә вәкаләтле зат судка шикаять бирергә мөмкин.

7. Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән дәүләт хакимияте башкарма органынан, вазыйфаи заттан, дәүләт учреждениесеннән яисә жирле үзидарә органынан рөхсәтсез төзелгән корылманы ачыклау турында жирле үзидарә органына хәбәр кERGән көннән алып чикләрендә шундый корылма урнашкан территория зонасына карата, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларынан рөхсәт ителгән файдалану төрен, рөхсәт ителгән төзелешнең иң чик параметрларын, мондый төзелешнең рөхсәт ителгән файдалану төренә һәм параметрларына туры килә торган капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрларын урнаштыруны күздә тоткан жирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә кертү рөхсәт ителми, әлеге хәбәрнамәне карау нәтижәләре буенча жирле үзидарә органы тарафыннан дәүләт хакимиятенең башкарма органына, вазыйфаи затка, дәүләт учреждениесенә яисә Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 55.32 статьясындагы 2 өлешендә күрсәтелгән һәм әлеге хәбәрнамә кERGән жирле үзидарә органына мондый хәбәрнамәне карау нәтижәләре буенча ирекле төзелеш билгеләре күренми йә ирекле корылманы жимерү турындагы дөгьваларны канәгатьләндерүдән баш тарту яисә билгеләнгән таләпләргә туры китерү турындагы суд карарының законлы көченә кERGән булуы хақында хәбәр юлланган очрактардан тыш.

8. Әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган очрактарда дәүләт хакимияте Башкарма органы яисә жирле үзидарә органы территорияләрдән, мөдәни мирас

объектлары территорияләрәннән файдалануның махсус шартлары булган зоналарны урнаштыруга, федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр, региональ әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләре чикләрен раслауга вәкаләтле орган вәкаләтле затка җирләрдән файдалану һәм территорияләрдән, мәдәни мирас объектлары территорияләрәннән, федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләрәннән, региональ әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләрәннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен аерып алу, мондый зоналар, территорияләр чикләрендә җир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның чикләнгән билгеләү турындагы таләпне җибәрә.

9. Әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләпләр кәргән очракта, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар барлыкка килү турында, мәдәни мирас объекты территориясә чикләре турында йә әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезләренә ачыкланган көннән алып, җирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен вәкаләтле зат җирләрдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертүне мондый таләп нигезендә төгәлләштерү юлы белән тәэмин итәргә тиеш. Шулу вакытта әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп нигезендә аларны төгәлләштерү максатларында җирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр раслау таләп ителми.

10. Федераль әһәмияттәге мәдәни мирас объектларыннан, федераль әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләрәннән, региональ әһәмияттәге тарихи җирлекләр территорияләрәннән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрен сайлап алу, мондый зоналар, территорияләр чикләрендә җир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның чикләнгән булуын билгеләү максатларында әлеге статьяның 9 өлешендә җирләрдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен төгәлләштерү чоры әлеге статьяның 8 өлешендә каралган таләп кәргән көннән алып алты айдан арта алмый, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар, мәдәни мирас объекты чикләре турында йә җирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү өчен әлеге статьяның 2 өлешендәге 3 - 5 пунктларында каралган нигезләмәләр ачыкланган көннән алып алты айдан арта алмый.

VII БҮЛЕК. Җирдән файдалануның һәм төзелешнең башка мәсьәләләрен җайга салу турында нигезләмәләр

20 статья. Территориаль зоналар чикләре турында мәгълүматны күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү

1. Территория зоналары чикләре турында белешмәләр кертү кагыйдәләре күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына "Күчемсез милекне дәүләт теркәвенә алу турында" 2015 елның 13 июлендәге 218-ФЗ номерлы Федераль законның 32, 34 статьялары нигезләмәләре белән билгеләнә.

2. Күчемсез мөлкәтнең Бердәм дәүләт реестрында булган җир кишәрлекләре, торак пунктлар яисә муниципаль берәмлекләренә чикләре урынын билгеләүдәге хаталарны исәпкә алып, әлеге Кагыйдәләр белән территориаль зоналар билгеләнә.

Бердәм дәүләт күчемсез мөлкәт реестрында белешмәләре булмаган торак пунктлар чикләренә карата аларның чикләрен билгеләүдәге хаталар исәпкә алынмый.

**ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ
ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӨЛӘРЕ**

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЧИСТАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫНЫҢ
"КАРГАЛЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ"
МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕГЕ

2 том

ШӨҺӨР ТӨЗЕЛЭШЕ ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ
ШӨҺӨР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

2023 ел

ЖИРДӘН ФАЙДАЛАНУ ҺӘМ ТӨЗЕЛЭШ КАГЫЙДӨЛӘРЕ ДОКУМЕНТЛАРЫ СОСТАВЫ

Татарстан Республикасы Чистай муниципаль районының "Каргалы авыл жирлеге" муниципаль берәмлегенең жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләре документлары составына:

1. Текст өлеше составында:

Кереш;

- 1 нче Том. Жирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләренә үзгәрешләр кертү һәм куллану тәртибе;

2 нче Том. Шөһөр төзелеше зоналаштыру карталары. Шөһөр төзелеше регламентлары.

2. График өлеше составында:

- Шөһөр төзелеше зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар,

- Шөһәр төзелеше зоналаштыру картасы. Территорияне куллануның махсус шартлары булган зоналар.

3. Кушымта:

- Территориаль зоналар чикләре турында мәгълүмат.

ЭЧТӨЛӨК

ИКЕНЧЕ ӨЛӨШ. ШӘҺЭР ТӨЗЕЛЭШЕ ЗОНАЛАШТЫРУ КАРТАЛАРЫ

VIII БҮЛӨК. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары..... 28

21 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар
Ошибка! Закладка не определена.

22 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар
Ошибка! Закладка не определена.

23 статья. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр   Ошибка!
Закладка не определена.

III ӨЛӨШ. ШӘҺЭР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ   **Ошибка! Закладка не определена.**

IX БҮЛӨК. ШӘҺЭР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ**Ошибка! Закладка не определена.**

24 статья. ШӘҺЭР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЫ СОСТАВЛАРЫ   Ошибка! Закладка не определена.

25 статья. Территориаль зоналарның шәһәр төзелеше регламентлары   Ошибка!
Закладка не определена.

25.1. Рөхсәт ителгән куллануның ярдәмче төрләре   Ошибка! Закладка не определена.

25.2. Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1)   35

25.3. Аз катлы торак төзелеш зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж2)
Ошибка! Закладка не определена.

25.4. Күп функцияле ижтимагый-эшлекле зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (ОД)   42

25.5. Инженерлык инфраструктурасы зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (И)   Ошибка! Закладка не определена.

25.6. Коммуналь-склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (КС)   47

25.7. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СХ2)   49

25.8. Зиратларны урнаштыру зонасының шәһәр төзелеше регламенты (СН1)   50

25.9. Калдыklar белән эш итү зонасының шәһәр төзелеше регламенты (СН2)   51

26 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары гамәлдә булмаган жирләр   53

27 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләр
Ошибка!
Закладка не определена.

28 статья. Жирләрдән фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре
Ошибка! Закладка не определена.

III БҮЛӨК. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү .....**Ошибка! Закладка не определена.**

29 статья. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү   Ошибка! Закладка не определена.

29.1. Гомуми нигезләмәләр   Ошибка! Закладка не определена.

29.2. Су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналары
Ошибка!
Закладка не определена.

29.3. Су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе яклау полосалары   57

29.4. Электр челтәре хужалыгы объектларының сак зоналары   Ошибка!
Закладка не определена.

29.5. Линияләренң һәм элемтә корылмаларының сак зоналары   Ошибка!
Закладка не определена.

29.6. Газ бүлү челтәрләренң сак зоналары
Ошибка! Закладка не определена.

29.7. Чыганакларны төзекләндерү объектларының сак зоналары   Ошибка!
Закладка не определена.

29.8. Сак зоналары һәм магистраль торбаүткәргечләрдән минималь ераклыктагы зоналар   Ошибка! Закладка не определена.

29.9. Автомобиль юлларының бүленгән полосалары һәм юл буе полосалары   65

29.10. Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары 65

30 статья. Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү 66

31 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү 67

IV БҮЛЕК. Коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән территориянең мөмкин булган минималь тәэмин ителеш дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның халык өчен максималь рәхсәт ителә торган территория дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре..... 67

VIII БҮЛЕК. Шәһәр төзелешен зоналаштыру карталары

21 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар

1. "Шәһәр төзелеше зоналаштыру картасы. Территориаль зоналар әлеге Кагыйдәләрнең аерылгысыз өлеше булып тора.

Бу картада билгеләнгән территориаль зоналарның чикләре һәм аларның код билгеләре территориаль зонаның төр индексы һәм билгеләнгән территориаль зонаның номеры күрсәтелгән.

Территориаль зоналарның чикләре әлеге Кагыйдәләрнең 8 статьясының 1 томы нигезендә билгеләнгән.

2. Территориаль зонаның һәр төре өчен әлеге Кагыйдәләр белән шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә, ул бер төрнең барлык билгеләнгән территориаль зоналарына карата гамәлдә.

Территориаль зоналарның төрләрен билгеләү өчен түбәндәге атамалар һәм шартлы билгеләр (индекслар) кулланыла:

Территория зонасы төренең индексы	Территория зонасы төренең исеме
Ж1	Шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1)
Ж2	Аз катлы торак төзелеше зонасы (Ж2)
ОД	Күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона (ОД)
И	Инженерлык инфраструктурасы зонасы (И)
КС	Коммуналь-склад объектлары зонасы (КС)
СХ2	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы (СХ2)
СН1	Зиратлар урнаштыру зонасы (СН1)

Территория зонасы төрен яисә әлеге Кагыйдәләр кысаларында индексны билгеләү өчен куллану бертөрле булып тора.

3. Билгеләнгән территориаль зоналарны идентификацияләү өчен территориаль зонаның номеры һәм исеме кулланыла. Билгеләнгән территориаль зона исеме түгәрәк жәяләр эчендә төзелгән территориаль зона төре индексын һәм билгеләнгән территориаль зона номерларын үз эченә алган территория зонасы төре исемнән тора.

Территориаль зона индексы территориаль зонаның төр индексы белән туры килә. Территориаль зоналарга карата әлеге кагыйдәләр кысаларында «территориаль зона индексы» һәм «территориаль зона төренең индексы» терминнарын куллану бертигез

мәгънәле. Бер үк индекса ия булган барлык территориаль зоналар өчен гомуми шәһәр төзелеше регламенты гамәлдә.

Шәһәр төзелеше зоналаштыру картасында түбәндәге территориаль зоналарның чикләре билгеләнгән:

Зона номеры	Зона индексы	Территориаль зонаның атамасы	Зонаның урнашуы
1-1	Ж1	Шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1) №1-1	Каргалы авылы
1-2	Ж2	Аз катлы торак төзелеше зонасы (Ж2) №1-2	Каргалы авылы
1-3	ОД	1-3 номерлы күпфункцияле ижтимагый-эшлекле зона	Каргалы авылы
1-4	И	1-4 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авылы
1-5	КС	1-5 номерлы коммуналь-склад объектлары зонасы	Каргалы авылы
1-6	СХ2	1-6 номерлы авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы	Каргалы авылы
1-7	СН1	Зиратлар урнаштыру зонасы (СН1) №1-7	Каргалы авылы
2-1	Ж1	Шәхси торак төзелеше зонасы (Ж1) №2-1	Михайловка авылы
3-1	И	3-1 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-2	И	3-2 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-3	И	3-3 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-4	И	3-4 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-5		3-5 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-6		3-6 номерлы инженерлык инфраструктурасы зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-7	СХ2	3-7 номерлы авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зонасы	Каргалы авыл жирлеге
3-8	СН1	3-8 номерлы зиратлар урнаштыру зонасы (СН1)	Каргалы авыл жирлеге

Территория зонасын билгеләү өчен әлеге Кагыйдәләр кысаларында аның исемен яисә номерын куллану бертөрле мәгънәгә ия.

4. Билгеләнгән территориаль зоналарның чикләре бер яки берничә чик контурларыннан тора ала.

Территориаль зоналар чикләре контурлары, алар шәһәр төзелеше зоналаштыру картасында бер үк индекса һәм территориаль зона номерына ия, бер күп контурлы территориаль зонага карый.

Территориаль зоналарның чикләре контурлары, алар шәһәр төзелеше зоналаштыру картасында территориаль зоналарның төрле номерларына бер үк индекса ия, бер төрнең төрле территориаль зоналарына карый.

5. Мәжбүри тәртиптә чикләр һәм шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнә торган территориаль зоналардан тыш, шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында шулай ук түбәндәгеләр күрсәтелде:

- шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр;
- шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр;

- барлык жир кишәрлегенә карата билгеләнгән территория зонасы регламенты нигезендә жирләрдән (жир кишәрлегенән яисә аның өлешенән) фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре.

Күрсәтелгән жирләр һәм территорияләр өчен түбәндәге исемнәр һәм шартлы текст тамгалары (индекслар) кулланыла:

1) Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган жирләр

Индекс	Исеме
ЛО	Сызыклы объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән жир кишәрлекләре
ТОП	Гомуми файдалану территорияләре

2) шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләр

Индекс	Исеме
ЛФ	Урман фонды жирләре
ВО	Жир өсте сулары белән капланган жирләр
СХ	Авил хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авил хужалыгы жирләре

3) Жирләрдән фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре:

Индекс	Исеме
И-Ф	И зонасы регламенты нигезендә жирләрдән факттагы файдалану территориясе
СН2-Ф	СН2 зонасы регламенты нигезендә жирләрдән факттагы файдалану территориясе
И-П	И зонасы регламенты нигезендә жирләрдән планлаштырылган файдалану территориясе

Күрсәтелгән жирләр һәм территорияләр территорияль зоналар булып тормый, әлеге жирләр һәм территорияләр чикләре турында белешмәләр әзерләнгән һәм күчмәс мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертелми.

6. Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында мәжбүри тәртиптә мондый эшчәнлекне гамәлгә ашыру планлаштырылган очракта территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру күздә тотыла торган территорияләр билгеләнә. Мондый территорияләрнең чикләре бер яки берничә территорияль зона чикләрендә билгеләнә.

Чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган территорияләр «Каргалы авил жирлеге» муниципаль берәмлеге чикләрендә ачыкланмаган, шуңа бәйле рәвештә әлеге Кагыйдәләр материалларында күрсәтелмәгән.

22 статья. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар

1. «Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасы. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар» әлеге Кагыйдәләрнең аерылгысыз өлеше булып тора.

Бу картада территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре чагылдырылды, алар Россия Федерациясе законнары нигезендә жир кишәрлекләренән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануга өстәмә чикләүләр кертелә.

2. Әлеге Томның 29.1 статьясындагы 29.1 өлеше нигезләмәләре нигезендә әлеге зоналарның махсус шартлары булган кагыйдәләре кысаларында территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар өч төргә бүленә: билгеләнгән, билгеләнүгә планлаштырылган, ориентирлы.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында билгеләнгән һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре генә күрсәтелә.

Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган ориентлашу зоналары чикләре чагылдырылмый, чөнки алар жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә юридик көчкә ия түгел. Әлеге зоналарның якынча чикләре жирлекнең генераль планы нигезләү материаллары составына керә торган генераль планы карталарында чагылдырылырга мөмкин.

Территориядән файдалануның махсус шартлары булган шәһәр төзелешен зоналаштыруны картадан алу мәгълүмати-белешмә характерда була. Территориянең махсус шартлары планлаштырылган зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә урнашкан жир кишәрлекләре хокукы бирүчеләр мондый зоналар өчен билгеләнгән чикләүләрнең гамәлдә булуын суд тәртибендә дөгъваларга хокукы.

2. Жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектлары, аларның характеристикалары күрсәтелгән зоналар чикләрендә тулысынча яисә өлешчә билгеләнгән яисә планлаштырыла торган территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләре һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануның әлеге Кагыйдәләргә туры килми торган чикләрендә урнашкан.

3. Күрсәтелгән картада территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләреннән тыш, махсус сакланылучы табигать территорияләре, мәдәни мирас объектлары территорияләре, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары билгеләренә ия объектлар чикләре; тарихи жирлекләр территорияләре чикләре чагылдырылырга мөмкин.

23 статья. Территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр

1. Әлеге Кагыйдәләргә мәжбүри кушымта итеп билгеләнгән территориаль зоналар чикләре урынының график тасвирламасы булган билгеләнгән территориаль зоналар чикләре турында белешмәләр, күчемсез мөлкәтнең Бердәм дәүләт реестрын алып бару өчен файдаланыла торган координаталар системасында әлеге чикләрнең характерлы нокталары координаталары исемлегә була.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирлекнең жирле үзидарә органнары шулай ук территориаль зоналар чикләре урынының текст тасвирламасын эзерләргә хокукы. Әлеге Кагыйдәләр проектын эшләү кысаларында территориаль зоналар чикләре урынының текст тасвирламасы эзерләнмәгән һәм территориаль зоналар чикләре турындагы белешмәләргә кертелмәгән.

2. Территория зоналары чикләре турындагы белешмәләр түбәндәгеләр рәвешендә бирелә:

1) Федераль дәүләт теркәве, кадастр һәм картография хезмәтенең 26.07.2022 елгы П/0292 номерлы боерыгы белән расланган «Торак пунктлар, территориаль зоналар, махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләренең, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның урнашу урынын график тасвирлауның рәвеше» нигезендә әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән PDF форматындагы электрон документ формасында;

2) мәгълүматны күчемсез мөлкәтнең бердәм дәүләт реестрына кертү өчен кирәкле XML форматындагы электрон документлар рәвешендә.

III ӨЛӨШ. ШӘҺӘР ТӨЗЕЛЭШЕ РЕГЛАМЕНТЛАРЫ

IX БҮЛӨК. Шәһәр төзелеше регламентлары

24 статья. Шәһәр төзелеше регламенты составы

1. Шәһәр төзелеше регламенты жир участокларының хокукий режимын билгели, шулай ук жир участоклары өстеннән һәм астында булган һәм аларны төзү һәм капитал төзелеш объектларын эксплуатацияләү процессында кулланылган барлык нәрсәләрне дә билгели.

2. Шәһәр төзелеше регламентлары исәпкә алып билгеләнгән:

1) территориаль зона чикләрендә жир участокларын һәм капитал төзелеш объектларын куллану;

2) Бер территориаль зона чикләрендә жир участокларын һәм капитал төзелеш объектларын куллануның төрле төрләр берләштерү мөмкинлекләре;

3) генераль план белән билгеләнгән функциональ зоналар һәм аларның планлаштырылган үсеше характеристикалары;

4) территориаль зоналарның төрләре;

5) мәдәни мирас объектларын, шулай ук аеруча саклана торган табигый территорияләрне, башка табигый объектларны саклау таләпләре.

3. Шәһәр төзелеше Регламентының гамәлдә булуы шәһәр төзелеше зоналаштыру картасында билгеләнгән территориаль зона чикләре чикләрендә урнашкан барлык жир участокларына һәм капитал төзелеш объектларына тарала.

4. Шәһәр төзелеше регламентының гамәлдә булуы жир кишәрлекләренә кагылмый:

1) Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренә) бердәм дәүләт реестрына кертелгән ядкарьләр һәм ансамбльләр территорияләре чикләрендә, шулай ук ачыкланган мәдәни мирас объектлары һәм мәдәни мирас объектларын саклау турында Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә кабул ителә торган ядкарьләр яисә ансамбльләр территорияләре чикләрендә;

2) гомуми файдаланудагы территорияләр чикләрендә;

3) линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм/яисә линия объектлары белән мәшгуль булган объектлар;

4) фойдалы казылмалар чыгару өчен бирелгән.

5. Тарихи жирлекләр территорияләренә, истәлекле урыннарга, дөвалау-савыктыру урыннары жирләренә һәм курортларга, территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга карата шәһәр төзелеше регламентлары Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә.

6. Шәһәр төзелеше регламентлары урман фонды жирләре, жир өсте сулары белән капланган жирләр, запас жирләр, аеруча саклана торган табигый территорияләр (дөвалау-сәламәтләндерү жирләре һәм курортлардан тыш), авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре, махсус икътисади зоналар һәм тиз үсеш территорияләре чикләрендә урнашкан жир участоклары өчен билгеләнми.

7. Шәһәр төзелеше регламентында тиешле территориаль зона чикләрендә урнашкан жир участокларына һәм капитал төзелеш объектларына карата:

1) жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рөхсәт ителгән куллану төрләре;

2) жир участокларының чик (минималь һәм (яки) максималь) үлчәмнәре һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары;

3) Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын куллануны чикләүләр;

4) территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектларның халык өчен территориаль файдалана алу мөмкинлегенең максималь мөмкин булган дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре,

шәһәр төзелеше регламенты кулланыла торган территория чикләрендә территорияне комплексы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган очракта.

8. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рәхсәт ителгән төп төрләрен билгеләү һәр территориаль зонага карата мәжбүри кулланылырга тиеш, аңа карата шәһәр төзелеше регламенты билгеләнә.

9. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рәхсәт ителгән төп төрләренә карата өстәмә буларак кына рәхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла. Төп яки шартлы рәхсәт ителгән төр урынына рәхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрен куллану рәхсәт ителми.

10. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның рәхсәт ителгән бер төрен үзгәртү, әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә техник регламентлар таләпләрен үтәгән очракта, шәһәр төзелеше регламенты нигезендә гамәлгә ашырыла.

11. Дәүләт хакимияте органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан, дәүләт һәм муниципаль учреждениеләрдән, дәүләт һәм муниципаль унитар предприятиеләрдән тыш, жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның төп һәм ярдәмчел төрләре жир кишәрлекләренә һәм капитал төзелеш объектларына хокук ияләре тарафыннан өстәмә рәхсәтләрдән һәм килештерүләрдән башка мөстәкыйль рәвештә сайлана.

12. Жир кишәрлегеннән яисә капитал төзелеш объектыннан файдалануның шартлыча рәхсәт ителгән төренә рәхсәт бирү Россия Федерациясә Шәһәр төзелеше кодексының 39 статьясы нигезендә әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

13. Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылмый торган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

14. Сызыклы объектларны (гомуми файдаланудагы федераль һәм региональ әһәмиятле автомобиль юлларыннан һәм гомуми файдаланудагы тимер юллардан тыш) урнаштыру, саклагыч корылмаларны (утыртмаларны), мелиорация объектларын, антенна-мачта корылмаларын, мәгълүмат һәм геодезик тамгаларны урнаштыру теләсә кайсы территориаль зонада рәхсәт ителгән файдалануның рәхсәт ителгән төрләре исемлегендә күрсәтелмичә генә рәхсәт ителә.

15. Жир участкаларыннан рәхсәт ителгән файдалану төрләре Росреестрның 10.11.2020 елгы П/0412 номерлы боерыгы белән расланган жир участкаларыннан рәхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторына (алга таба - Классификатор) ярашлы билгеләнә. Күрсәтелгән классификаторда рәхсәт ителгән куллану төрләренең исемнәре, аларның кодлары (санлы билгеләре) һәм жир участогын рәхсәт ителгән куллану төренең тасвирламасы бар. Жир участогын рәхсәт ителгән куллану төренең текст атамасы һәм аның коды (санлы билгеләмә) тигез мәгънәле.

16. Жир участкаларының чик (минималь һәм (яки) максималь) үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары үз эченә ала:

1) жир участкаларының чик (минималь һәм (яки) максималь) үлчәмнәре, шул исәптән аларның мәйданы;

2) биналарның, корылмаларның, корылмаларның чикләнгән саны һәм чикләнгән биеклеге;

3) жир участогы чикләрендә төзелешнең максималь проценты, ул төзелергә мөмкин булган жир участогының гомуми мәйданының жир участогының бөтен мәйданына нисбәте буларак билгеләнә;

4) биналарны, төзелешләрне, корылмаларны мөмкин кадәр урнаштыру урыннарын билгеләү максатларында жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенүләр, яқында биналар, корылмалар төзү тыела.

17. Жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь) күләмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең

иң чик параметрлары, кагыйдэлэр, техник регламентлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары, санитария кагыйдэләре тарафыннан иң чик параметрларга карата таләпчән таләпләр каралмаган очракларда кулланыла.

18. Жир кишәрлегенәң минималь күләменә (мәйданына) чикләүләр бер хокукка ия булган файдалануның бер төре булган чиктәш жир кишәрлекләренә кагылмый.

19. Бинаның иң күп катлары жир өстендәге барлык катларны үз эченә ала, шул исәптән мансард, шулай ук цоколь, әгәр цоколь катының өске өлеше жирнең план билгесе дәрәжәсеннән 2 м-дан да ким булмаса.

19.1. 6.8 Классификатор коды белән рәхсәт ителгән куллану төре өчен корылмаларның (антенна-мачта) чик биеклегенә билгеләнми.

20. Жир участогы төзелешенәң максималь проценты жир участогында урнашкан барлык биналарның һәм корылмаларның мәйданын исәпкә ала, яссы корылмалардан тыш, һәм капитал төзелеш объектлары яки аларның жир участогы өслеге астында булган өлешләре (объектның жир асты өлеше).

21. Территориаль зоналар чикләрендә жир участокларыннан һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның бертөрле төрләре, әмма жир участокларының төрле чик (минималь һәм (яки) максималь) зурлыклары һәм рәхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары һәм шундый зурлыklar һәм Параметрлар комбинацияләре булган зоналар урнаштырылырга мөмкин.

25 статья. Территориаль зоналарның шәһәр төзелешенә регламентлары

Шәһәр төзелешенә регламентлары территориаль зонаның һәр төренә карата билгеләнә. Территория зонасының һәр төренәң шәһәр төзелешенә регламентының гамәли көче өслеге төрдәге барлык билгеләнгән территориаль зоналарга кагыла.

25.1. Рәхсәт ителгән файдалануның төрләре

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануның төп һәм шартлы рәхсәт ителгән төрләренә карата өстәмә буларак кына рәхсәт ителә һәм алар белән бергә гамәлгә ашырыла. Рәхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрен сайлап алу төп яки шартлы рәвештә рәхсәт ителгән күренешкә өстәмә рәвештә генә мөмкин, аны төп яки шартлы рәхсәт ителгән төр урынына билгеләргә ярамый.

Жир участокларының иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре, шулай ук рәхсәт ителгән файдалануның ярдәмче төрләре өчен жир кишәрлекләре чикләреннән минималь чигенүләр күрсәтелми, чөнки алар файдалануның төп яисә шартлы рәхсәт ителгән төре белән билгеләнә.

Шәһәр төзелешенә регламентында өслеге төрне Классификаторда тасвирлау нигезендә конкрет төп яки шартлы рәхсәт ителгән төр өчен файдалануның ярдәмче төрләре күрсәтелми.

Жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән куллануның ярдәмче төрләре; төп яки шартлы рәхсәт ителгән төрләренәң кодлары, алар өчен ярдәмче куллану төре билгеләнә, һәм рәхсәт ителгән төзелешнең чик параметрлары, ярдәмче төрләр өчен капитал төзелеш объектларын реконструкцияләү:

Рәхсәт ителгән куллануның ярдәмче төре коды	Рәхсәт ителгән куллануның ярдәмче төре исеме	Төп һәм шартлы рәхсәт ителгән куллану төрләре кодлары, алар өчен ярдәмче төр билгеләнә	Рәхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары	
			катларның чикле саны, төзелешнең чикле биеклегенә	Төзелешнең максималь проценты
1.15	Авыл хужалыгы	1.8, 1.9, 1.10, 1.11,	н.у.	н.у.

	продукциясен саклау һәм эшкөртү	1.12, 1.13		
1.18	Авыл хужалыгы житештерүен тээмин итү	1.8, 1.9, 1.10, 1.11, 1.12, 1.13	н.у.	н.у.
1.19	Печән чабу	1.8	0	н.у.
1.20	Авыл хужалыгы хайваннарын коткару	1.8	0	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	2.1.1; 2.5; 2.6; 4.1	1 кат, 4.5 м	20%
3.1.1	Коммуналь хезмөтләр күрсөтү	1.7; 1.8; 1.9; 1.10; 1.11; 1.12; 1.13; 1.14; 1.15; 1.16; 1.17; 1.18; 2.1.1; 2.4; 2.5; 2.7.1	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай тораклар	3.5.2, 6.12	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүрөш хезмөте	2.5; 2.6; 3.2.4	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге объектлары	3.6.2	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмөте	1.8, 1.9, 1.10, 1.11	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	3.4.1, 3.4.2, 3.10.1, 4.8.1, 5.2.1, 6.4, 6.9, 7.6, 9.2.1, 12.1	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	4.3, 4.4, 4.7, 4.8.1, 5.2.1, 7.6, 9.2.1	н.у.	н.у.
4.9	Хезмөт гаражлары	3.1, 3.1.2, 3.4.2, 3.8, 3.8.1, 3.9.2, 3.9.3, 4.1, 4.8.1	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу машиналары	4.9, 4.9.1.1, 4.9.1.4	2 кат, 10 метр	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	4.9.1.1, 4.9.1.3	2 кат, 10 метр	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыльләнү өчен майданчыклар	3.6.2, 5.2.1, 9.2.1	0	н.у.
5.4	Кече суднолар өчен причаллар	3.6.2, 5.2.1, 9.2.1	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	9.2.1	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	1.13	н.у.	н.у.

25.2. Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1).

Шәхси торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж1) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән Ж1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Шәхси торак төзелеш зоналары урнаштыру өчен билгеләнгән:

- индивидуаль торак төзелеше һәм шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен билгеләнгән шәхси жир кишәрлекләре белән аерым торучы торак йортлар;
- блокланган торак йортлар;
- аз катлы торак йортлар (дүрт катка кадәр, мансардны да кертеп).

Торак зоналарда социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге аерым торучы, төзелгән яисә кушып төзелгән объектларны, сәламәтлек саклау объектларын, мәктәпкәчә, башлангыч гомуми һәм урта гомуми белем бирү объектларын, культ биналарын, автомобиль транспорты стоянкаларын, гараж билгеләнешендәге объектларны, гражданның яшәвенә бәйлә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясамаучы объектларны урнаштыру рәхсәт ителә. Торак зоналар составына шулай ук бакчачылыкны алып бару өчен билгеләнгән территорияләр дә кертелергә мөмкин.

Катларның иң чик саны һәм кодлар белән рәхсәт ителгән куллану төрләре өчен иң чик биеклеп 2.1, 2.2, 2.3 кодлары беләтәп биналарга, корылмаларга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмчел корылмаларның максимал биеклегә - 3,5 м яссы түбә башына, 5,5 м түбә очына кадәр(до конька скатной кровли).

Шәхси торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йортның стенасына кадәр - 3 метрдан да ким түгел, ә урам ягыннан - 5 метрдан да ким түгел;
- участок чикләреннән алып хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 1 метр;
- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участка урнашкан хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда, бәдрәфтән күрше йорт диварларына кадәр ара 12 метрдан ким түгел;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бәдрәфтән су белән тәэмин итү чыганагына кадәр ара (кое) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы күпкатлы торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йортның стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;
- 2 - 3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: кимендә 15 м;
- 4 кат: кимендә 20 м (көнкүреш өзәлмәләре);
- шул ук биналарның озын яклары тәрәзәләре 10 метрдан да ким булмашка тиеш. Гомуми файдаланудагы мәйданчыктар торак һәм ижтимагый биналардан ераклыкта урнаштырылырга тиеш:
- торак биналарга кадәр балалар уйнау өчен - 12 м;
- өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен - 10 м;
- автомобиль кую өчен - 10 м;
- спорт белән шөгылләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;
- хужалык максатлары өчен - 20 м;
- калдыктар өчен контейнерлы мәйданчыктар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Ярдәмчел корылмаларны, автомобиль транспорты саклау урыннарыннан тыш, урамнар ягыннан урнаштырырга ярамай.

Рәхсәт ителгән куллану төрләре өчен коймаларның максимал биеклегә: кодлары 2.1, 2.2 – 2,0 М, коды 2.3 – 1,2 м белән.

Жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең чик (минимал һәм (яки) максимал) үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары:

Рәхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишәрлеге үлчәме, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклегә	Төзелеш нең максимал процент ы	жир кишәрлеге чикләреннән минимал чигенүләр,м
Рәхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.1	Шәхси торак төзелеше өчен	мин. – 1000 макс. – 2000	3 кат/12 м	50 %	5/3

2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен (йорт янындагы жир кишәрлеге)	мин. – 1000 макс. – 5000	3 кат/12 м	40 %	5/3
2.3	Блоктан торак төзелеше	мин. – 1000 макс. – 1500	3 кат/12 м	60 %	5/3
3.4.1	Амбулатор-поликлиника хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем бирү	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.8	Ижтимагый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыйльләну өчен мәйданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләре					
2.1.1	Аз катлы күп фатирлы торак төзелеш	н.у.	4 кат (мансардны да кертеп)/ 20 м	75 %	н.у.
2.7	Торак төзелешенә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/4.5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәтү йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай торак	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мәгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият эшчәнлегенә	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль мойкалары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
13.1	Бакчачылык алып бару	мин. – 400 макс. – 900	0/0	0 %	н.у.
13.2	Бакчачылык тармагын алып бару	мин. – 400 макс. – 900	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмә.

«Жир кишәрлегенә чикләреннән минималь чигенүләр» графасында сызыкча аша жир кишәрлегенә урамнары һәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы кыскараруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнә.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре рәхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлегә Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлегә статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

Шәһәр төзелешен регламенты тарафыннан билгеләнгән жир кишәрлекләренә чик (минималь) күләмнәре түбәндәге очракларда кулланылмый:

- жир кишәрлеген хосусый милектәге жир кишәрлеген һәм дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен яңадан бүлү юлы белән һәм майданы жир кишәрлекләренә иң чик (минималь) күләменә туры килә торган жир кишәрлеген жирлектә төзү мөмкинлегенә булмау юлы белән;
- ике һәм аннан күбрәк жир кишәрлекләрен берләштерү юлы белән жир кишәрлегенә барлыкка китерү;
- гамәлдәге күчмәсез милек объекты астында төзелә торган жир кишәрлегенә барлыкка килү һәм майданы жир кишәрлекләренә иң чик (минималь) күләменә туры килә торган жир кишәрлеген төзү мөмкинлегенә булмау;
- әлегә Кагыйдәләр үз көченә кәргәнчә төзелгән жир кишәрлекләрендә төзелеш линиясе кызыл сызыкка туры килә;
- жир участокларының барлыкка килүе (рәхсәт ителгән файдалану төре код 2.1, 2.2, 2.3), аларның чынлыкта кулланылуы (идарә итүе) кагыйдәләр кабул ителгәнчә һәм (яки) 2001 елда жир участогының минималь чик нормасын күздә тоткан Россия Федерациясә Жир кодексы кабул ителгәнчә барлыкка килде;
- техник регламентлар таләпләрен үтәү шарты белән шәһәр төзелешен регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла торган жир участогыннан рәхсәт ителгән файдалану төрен башка төргә алыштырганда жир участогы майданын нормативка кадәр арттыру мөмкинлегенә булмау.

25.3. Аз катлы торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж2)

Аз катлы торак төзелеше зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (Ж2) әлеге Кагыйдәләр билгеләгән Ж2 индексы булган территорияль зоналарга кагыла.

Аз катлы күпфатирлы торак төзелеше зоналары урнаштыру өчен билгеләнгән:

- аз катлы торак йортлар (дүрт катка кадәр, мансардын да кертеп);
- блокланган торак йортлар;
- йорт янындагы жир кишәрлекләре белән аерым торучы торак йортлар;

Торак зоналарда социаль һәм коммуналь-көнкүреш билгеләнешендәге аерым торучы, төзелгән яисә кушып төзелгән объектларны, сәламәтлек саклау объектларын, мәктәпкәчә, башлангыч гомуми һәм урта гомуми белем бирү объектларын, культ биаларын, автомобиль транспорты стоянкаларын, гараж билгеләнешендәге объектларны, гражданның яшәвенә бәйлә һәм әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынты ясамаучы объектларны урнаштыру рәхсәт ителә. Торак зоналар составына шулай ук бакчачылыкны алып бару өчен билгеләнгән территорияләр дә кертелергә мөмкин.

2.1, 2.2, 2.3 кодлары белән рәхсәт ителгән куллану төрләре өчен катларның чик саны һәм чик биеклегә төп Биаларга, корылмаларга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмче корылмаларның максималь биеклегә 3,5 м яссы түбә башына кадәр, 5,5 м авыш түбәсенә кадәр (до конька скатной кровли).

Шәхси торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йортның стенасына кадәр - 3 метрдан да ким түгел, ә урам ягыннан - 5 метрдан да ким түгел;
- участок чикләреннән алып хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 1 метр;
- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участка урнашкан хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда, бәдрәфтән күрше йорт диварларына кадәр ара 12 метрдан ким түгел;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бәдрәфтән су белән тәэмин итү чыганагына кадәр ара (кое) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы күпкатлы торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йортның стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;
- 2 - 3 кат биеклектәге торак биаларның озын яклары арасында: кимендә 15 м;
- 4 кат: кимендә 20 м (көнкүреш өзелмәләре);
- шул ук биаларның озын яклары тәрәзәләре 10 метрдан да ким булмашка тиеш.

Гомуми файдаланудагы мәйданчыктар торак һәм иҗтимагый биалардан ераклыкта урнаштырылырга тиеш:

- торак биаларга кадәр балаларның уйнавы өчен - 12 м;
- өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен - 10 м;
- автомобиль кую өчен - 10 м;
- спорт белән шөгыльләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;
- хужалык максатлары өчен - 20 м;
- калдыктар өчен контейнерлы мәйданчыктар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Ярдәмче корылмаларны, автомобиль транспорты саклау урыннарыннан тыш, урамнар ягыннан урнаштырырга ярамай.

Рәхсәт ителгән куллану төрләре өчен коймаларның максималь биеклегә 2.1, 2.2 кодлары өчен 2,0 М, 2.3 коды өчен – 1,2 м.

Жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең чик (минималь һәм (яки) максималь) үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары:

Рәхсәт ителгән куллану төре

Жир участкаларының чик үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик

Коды	Атамасы	параметрлары			
		жир кишәрлеге үлчөмө, кв.м	катлар саны / төзелеш биекlege	Төзелеш нең максима ль процент ы	жир кишәрлеге чикләрөнн ән минималь чигенүлөр, м
Рөхсәт ителгән куллануның төп төрлөрө					
2.1.1	Аз катлы күп фатирлы торақ төзелеш	н.у.	4 кат (мансардн ы да кертеп)/ 20 м	75 %	н.у.
2.3	Блоклы торақ төзелеше	мин. – 1000 макс. – 1500	3 кат/12 м	60 %	5/3
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/4.5 м	н.у.	н.у.
3.4.1	Амбулатор-поликлиник хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.8	Ижтимагыый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыйльләну өчен мәйданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир участкалары (территорияләре)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Шартлы рөхсәт ителгән куллану төрлөрө					
2.1	Шәхси торақ төзелеше өчен	мин. – 1000 макс. – 2000	3 кат/12 м	50 %	5/3
2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен (йорт яны жир участогы)	мин. – 1000 макс. – 5000	3 кат/12 м	40 %	5/3
2.5	Уртача катлы торақ төзелеш	н.у.	8 кат/н.у.	н.у.	н.у.
2.7	Торақ төзелешенә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәтү йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай тораклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини куллану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мәгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология өлкәсендә һәм аңа бәйлә өлкәләрдә эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият эшчәнлеге	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу машиналары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләргә ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.6	Урамнан тыш транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
13.1	Бакчачылык алып бару	мин. – 400 макс. – 900	0/0	0 %	н.у.
13.2	Бакчачылык алып бару	мин. – 400 макс. – 900	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмә.

«Жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр» графасында сызыкча аша жир кишәрлегенң урамнары һәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнә.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлеге Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

Шәһәр төзелеше регламенты тарафыннан билгеләнгән жир кишәрлекләренң чик (минималь) күләмнәре түбәндәге очракларда кулланылмый:

- жир кишәрлеген хосусый милектәге жир кишәрлеген һәм дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен яңадан бүлү юлы белән һәм мәйданы жир кишәрлекләренң иң чик (минималь) күләменә туры килә торган жир кишәрлеген жирлектә төзү мөмкинлеге булмау юлы белән;
- ике һәм аннан күбрәк жир кишәрлекләрен берләштерү юлы белән жир кишәрлеге барлыкка китерү;
- гамәлдәге күчмәсез милек объекты астында төзелә торган жир кишәрлеге барлыкка килү һәм мәйданы жир кишәрлекләренң иң чик (минималь) күләменә туры килә торган жир кишәрлеген төзү мөмкинлеге булмау;

- элеге Кагыйдэлэр үз көченә кергәнче төзелгән жир кишәрлекләрендә төзелеш линиясе кызыл сызыкка туры килә;
- жир участокларының барлыкка килүе (рөхсәт ителгән файдалану төре код 2.1, 2.2, 2.3), аларның чынлыкта кулланылуы (идарә итүе) кагыйдэләр кабул ителгәнче һәм (яки) 2001 елда жир участогының минималь чик нормасын күздә тоткан Россия Федерациясе Жир кодексы кабул ителгәнче барлыкка килде;
- техник регламентлар таләпләрен үтәү шарты белән шәһәр төзелеше регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла торган жир участогыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен башка төргә алыштырганда жир участогы мәйданын нормативка кадәр арттыру мөмкинлеге булмау.

25.4. Күп функцияле иҗтимагый-эшлекле зоналарның шәһәр төзелеше регламенты (ОД)

Күп функцияле иҗтимагый-эшлекле зоналарның (ОД) шәһәр төзелеше регламенты элеге Кагыйдэләр белән билгеләнгән ОД индексы булган территориаль зоналарга тарала.

Күп функцияле иҗтимагый-эшлекле зоналар мәдәният, сәүдә, сәламәтлек саклау, жәмәгать туклануы, социаль һәм мәдәни-көнкүреш билгеләнешендәге объектларны, эшкуарлык эшчәнлеген, Урта һөнәри һәм югары һөнәри белем объектларын, административ, фәнни-тикшеренү учреждениеләрен, гыйбадәт йортларын, автомобиль транспорты тукталышларын, эшлекле, финанс билгеләнешендәге объектларны, гражданның тормыш эшчәнлеген тәэмин итүгә бәйле башка объектларны урнаштыру өчен билгеләнгән.

Иҗтимагый-эшлекле зоналарда урнаштыру өчен рөхсәт ителгән капитал төзелеш объектлары исемлегенә торак йортлар, блоклы төзелеш йортлары, күп фатирлы йортлар, кунакханәләр, жир асты яки күп катлы гаражлар кертелергә мөмкин.

Биналар арасындагы минималь аралар:

- мөктәпкәчә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре өчен кызыл линиядән төп корылмага кадәр 10 м;
- стационарлы дөвалау учреждениеләре өчен кызыл линиядән төп корылмага кадәр 30 м;
- стационарлы дөвалау учреждениеесе бинасы һәм башка иҗтимагый һәм торак биналар арасындагы ара 50 метрдан ким түгел;

2.1, 2.2, 2.3 кодлары белән рөхсәт ителгән куллану төрләре өчен катларның чик саны һәм чик биеклегенә төп Биналарга, корылмаларга һәм корылмаларга карата билгеләнә. Ярдәмче корылмаларның максималь биеклегенә 3,5 м яксы түбә башына кадәр, 5,5 м авыш түбәсенә кадәр (до конька скатной кровли).

Шәхси торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йортның стенасына кадәр - 3 метрдан да ким түгел, ә урам ягыннан - 5 метрдан да ким түгел;
- участок чикләреннән алып хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 1 метр;
- торак бина тәрәзәләреннән алып күрше участка урнашкан хужалык корылмаларына кадәр - кимендә 10 метр;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда, күрше йортның диварларына кадәр ара - 12 метрдан да ким түгел;
- үзәкләштерелгән канализация булмаганда бәдрәфтән су белән тәэмин итү чыганагына кадәр ара (кое) - 25 метрдан да ким түгел.

Блокланган һәм аз катлы күпкатлы торак төзелеше өчен түбәндәге ераклыктарны алырга кирәк:

- участокның чигеннән торак йортның стенасына кадәр - кимендә 3 метр, урам ягыннан - 2.3 коды өчен кимендә 5 метр;
  - 2 - 3 кат биеклектәге торак биналарның озын яклары арасында: кимендә 15 м; 4 кат: кимендә 20 м (көнкүреш өзелмәләре);
  - шул ук биналарның озын яклары тәрәзәләре 10 метрдан да ким булмау тиеш.
- Гомуми файдаланудагы мәйданчыктар торак һәм иҗтимагый биналардан ераклыкта урнаштырылырга тиеш:
- торак биналарга кадәр балаларның уйнавы өчен - 12 м;

- өлкән яшьтәге халыкның ялы өчен - 10 м;
- автомобиль кую өчен - 10 м;
- спорт белән шәгыльләнү өчен 10 метрдан 40 метрга кадәр;
- хужалык максатлары өчен - 20 м;
- калдыклар өчен контейнерлы мәйданчыклар - 20 метрдан 100 метрга кадәр.

Жир кишәрлекләрен һәм капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең чик (минималь һәм (яки) максималь) үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелеш, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең чик параметрлары:

Рәхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишәрлеге үлчәме, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклегенә	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлекләреннән минималь чигенүләре, м
Рәхсәт ителгән куллануның төп төрләре					
2.7	Торак төзелешенә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.2	Халыкка социаль ярдәм күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләре күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.4	Тулай тораклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.1	Амбулатор-поликлиник хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.2	Стационар медицина хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.5.1	Мәктәпкәчә, башлангыч һәм урта гомуми белем	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.5.2	Урта һәм югары һөнәри белем	н.у.	н.у.	н.у.	10/н.у.
3.6.1	Мәдәни-ял итү эшчәнлегенә объектлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7	Дини куллану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.1	Дини йолаларны гамәлгә ашыру	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.7.2	Дини идарә һәм мөгариф	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8	Иҗтимагый идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.1	Дәүләт идарәсе	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.8.2	Вәкилләк эшчәнлегенә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.2	Фәнни тикшеренүләр үткөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибет	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият эшчәнлеге	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.7	Кунакханә хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.8.1	Күңел ачу чаралары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.1	Спорт-тамаша чараларын тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.2	Биналарда спорт белән шөгыйльләнүне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.3	Спорт белән шөгыйльләнү өчен майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
9.3	Тарихи-мәдәни эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир участкалары (территорияләре)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Шартлы рөхсәт ителгән куллану төрләре					
2.1	Шәхси торак төзелеше өчен	мин. – 1000 макс. – 2000	3 кат/12 м	50 %	5/3
2.1.1	Кече катлы күпфатирлы торак төзелеше	н.у.	4 кат (мансардны да кертеп)/ 20 м	75 %	н.у.
2.2	Шәхси ярдәмче хужалык алып бару өчен (йорт янындагы жир кишәрлеге)	мин. – 1000 макс. – 5000	3 кат/12 м	40 %	5/3
2.3	Блоклы торак төзелеше	мин. – 1000 макс. – 1500	3 кат/12 м	60 %	5/3
2.5	Урта катлы торак төзелеше	н.у.	8 кат/ н.у.	н.у.	н.у.
2.6	Күпкатлы торак төзелеше (биек төзелеш)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/4.5 м	н.у.	н.у.
3.2.1	Социаль хезмәт күрсәтү йортлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.4.3	Махсус билгеләнештәге медицина оешмалары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.3	Фәнни сынаулар үткөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.2	Сәүдә объектлары (сәүдә үзәкләре, сәүдә-күңел ачу үзәкләре (комплекслар)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.3	Базар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.2	Юл ялын тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу машиналары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.10	Күргәзмә-ярминкә эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.4	Спорт белән шөгыльләнү өчен жиһазландырылган майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.5	Су спорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.2	Пассажи́рлар йөртүгә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт тукталышлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.4	Һава транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.6	Урамнан тыш транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.0	Оборона һәм куркынычсызлыкны тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.3	Эчке хокук тәртибен тээмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмә.

«Жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләр» графасында сызыкча аша жир кишәрлегенең урамнары һәм башка якларыннан чигенү күрсәткечләре китерелә.

«н.у.» шартлы кыскараруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлеге Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Шәһәр төзелеше регламенты тарафыннан билгеләнгән жир кишәрлекләренең чик (минималь) күләмнәре түбәндәге очракларда кулланылмый:

- жир кишәрлеген хосусый милектәге жир кишәрлеген һәм дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләрен яңадан бүлү юлы белән һәм майданы жир кишәрлекләренең иң чик (минималь) күләменә туры килә торган жир кишәрлеген жирлектә төзү мөмкинлеге булмау юлы белән;
- ике һәм аннан күбрәк жир кишәрлекләрен берләштерү юлы белән жир кишәрлеге барлыкка китерү;
- гамәлдәге күчмәсез милек объекты астында төзелә торган жир кишәрлеге барлыкка килү һәм майданы жир кишәрлекләренең иң чик (минималь) күләменә туры килә торган жир кишәрлеген төзү мөмкинлеге булмау;
- әлеге Кагыйдәләр үз көченә кәргәнчә төзелгән жир кишәрлекләрендә төзелеш линиясе кызыл сызика туры килә;
- жир участокларының барлыкка килүе (рөхсәт ителгән файдалану төре код 2.1, 2.2, 2.3), аларның чынлыкта кулланылуы (идарә итүе) кагыйдәләр кабул ителгәнчә һәм (яки) 2001 елда жир участогының минималь чик нормасын күздә тоткан Россия Федерациясе Жир кодексы кабул ителгәнчә барлыкка килде;
- техник регламентлар таләпләрен үтәү шарты белән шәһәр төзелеш регламентына ярашлы рәвештә гамәлгә ашырыла торган жир участогыннан рөхсәт ителгән файдалану төрен башка төргә алыштырганда жир участогы майданын нормативка кадәр арттыру мөмкинлеге булмау.

25.5. Инженерлык инфраструктурасы зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (И)

Инженерлык инфраструктурасы зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (И) И зонасы регламенты нигезендә жирләрден фактта яисә планлаштырылган файдалану территорияләре чикләрендә урнашкан территорияль зоналарга кагыла.

Инженерлык инфраструктурасы зоналары инженерлык инфраструктурасы объектларын, шул исәптән корылмаларны һәм коммуникацияләргә урнаштыру өчен, шулай ук техник регламентлар таләпләре нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минимал һәм (яисә) максимал күләмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелешнең, капитал төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рәхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән капитал төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишәрлеге үлчәме, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максималь проценты	жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләре, м
Рәхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	1 кат/4.5 м	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.7	Энергетика	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.5	Хезмәт үткәргеч транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рәхсәт ителгән файдалануның шартлы рәхсәт ителгән төрләре					
4.4	Кибетләр	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.4	Һава транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

«н.у.» шартлы кыскарууы мэгънэсе билгелэнмэгэн параметрлар белэн билгелэнде.

Жир кишэрлеклэреннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләрә рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләрә өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлеге Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләрә нигезендә билгеләнә.

25.6. Коммуналь-склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеш регламенты (КС)

Коммуналь-склад объектлары зоналарының шәһәр төзелеш регламенты (КС) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән КС индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Коммуналь-склад зоналары коммуналь инфраструктура объектларын урнаштыру, склад объектларын, торак-коммуналь хужалык объектларын, транспорт объектларын, күпләп сату объектларын урнаштыру, шулай ук техник регламентлар таләпләрә нигезендә мондый объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләү өчен билгеләнгән.

Жир кишэрлеклэреннэн һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрә; жир кишэрлеклэренең иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәрә һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәрә һәм рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишэрлегә үлчәмә, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклегә	Төзелешн ең максималъ проценты	жир кишэрлегә чиклэреннэн минималъ чигенүләр, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләрә					
1.15	Авыл хужалыгы продукциясен саклау һәм эшкертү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	н.у./4.5 м	н.у.	н.у.
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.2	Коммуналь хезмәтләр күрсәтүне тәэмин итүче оешмаларның административ биналары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.2.3	Элемтә хезмәтләрә күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.3	Көнкүреш хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология өлкәсендә һәм аңа бәйлә өлкәләрдә эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.1	Эшлекле идарә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.3	Базарлар *)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.5	Банк һәм иминият	н.у.	2 кат/н.у	н.у.	н.у.

	эшчәнлеге				
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	3 кат/н.у	н.у.	н.у.
4.9	Хезмәт гаражлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу машиналары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
4.9.1.4	Автомобильләрне ремонтлау	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.3	Жиңел сәнәгать	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9	Саклау	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Саклау майданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.12	Фәнни-житештерү эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт тукталышлары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.3	Су транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
8.3	Эчке хокук тәртибен тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир участкалары (территорияләре)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Шартлы рөхсәт ителгән куллану төрләре					
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
3.4.3	Махсус максатлы медицина оешмалары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.10.2	Хайваннар өчен приютлар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибет	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.2	Юл ялын тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.4	Спорт белән шөгыльләнү өчен жиһазландырылган майданчыклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.5	Су спорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.1.6	Авиация спорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.4	Кече суднолар өчен причаллар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.2	Пассажирлар йөртүгә хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.4	Һава транспорты	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.6	Урамнан тыш транспорт	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмә.

*) Төзелеш материаллары, автозапчастьләр, техника, жиһазлар, башка сәнәгать товарларын сату буенча махсуслаштырылган базарлар.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнде.

Жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләрә рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләрә өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлеге Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләрә нигезендә билгеләнә.

25.7. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеш регламенты (СХ2)

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналарының шәһәр төзелеш регламенты (СХ2) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән СХ2 индексы булган территорияль зоналарга кагыла.

Авыл хужалыгы билгеләнешендәге объектлар зоналары авыл хужалыгы эшчәнлеген алып бару, фермер хужалыклары, фәнни-тикшеренү, уку һәм авыл хужалыгы житештерүенә бәйлә башка максатлар эшчәнлеген тәэмин итү өчен, шулай ук аквакультура (балыкчылык), шул исәптән авыл хужалыгы житештерүе өчен кирәкле капиталъ төзелеш объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән.

Жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрә; жир кишәрлекләрәнәң иң чик (минималъ һәм (яисә) максималъ күләмнәрә һәм рөхсәт ителгән төзелешнең, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәрә һәм рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишәрлегә үлчәме, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклегә	Төзелешнең максималъ проценты	жир кишәрлегә чикләреннән минималъ чигенүләре, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләрә					
1.3	Яшелчәчелек*)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.5	Бакчачылык	н.у.	н.у.	0 %	н.у.
1.8	Терлекчелек	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.9	Жәнлекчелек	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.10	Кошчылык	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.11	Дуңгызчылык	макс. - 50	н.у.	н.у.	н.у.
1.12	Умартачылык	н.у.	н.у.	10 %	н.у.
1.13	Балыкчылык	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.14	Авыл хужалыгын фәнни тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.15	Авыл хужалыгы продукциясен саклау һәм эшкәртү	макс. - 10	н.у.	н.у.	н.у.
1.17	Питомниклар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
1.18	Авыл хужалыгы житештерүен тәэмин итү	макс. - 10	н.у.	н.у.	н.у.
2.7.1	Автотранспортны саклау	н.у.	н.у./4.5 м	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология өлкәсендә һәм аңа бәйлә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

	өлкөлөрдө эшчэнлекне тээмин итү				
3.10.1	Амбулатор ветеринария хезмәте	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.4	Кибет	н.у.	3 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.6	Жәмәгать туклануы	н.у.	2 кат/н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.1	Транспорт чараларына ягулык салу	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.9.1.3	Автомобиль юу машиналары	н.у.	2 кат/10 м	н.у.	н.у.
6.9	Саклау	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.9.1	Саклау майданчыклары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.12	Фәнни-житештерү эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир участоклары (территорияләре)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне тәзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Шартлы рөхсәт ителгән куллану төрләре					
3.9.2	Фәнни тикшеренүләр үткөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.3	Фәнни сынаулар үткөрү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
4.10	Күргәзмә-ярминкә эшчәнлеге	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
5.3	Ау һәм Балык тоту	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
6.8	Элемтә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.

Искәрмә.

*) Капиталь төзелеш объектлары булганда, яшелчәчелек теплицалардан файдаланып.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән билгеләнә.

Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлеге Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

25.8. Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СН1)

Зиратлар урнаштыру зоналарының шәһәр төзелеше регламенты (СН1) әлеге Кагыйдәләрдә билгеләнгән СН1 индексы булган территориаль зоналарга кагыла.

Зиратлар урнаштыру зоналары күмү урыннарын (зиратларны, крематорийларны, башка күмү урыннарын) урнаштыру һәм эшләтү өчен билгеләнгән. Әлеге төр зоналарны урнаштыру күрсәтелгән зоналарны бүлеп чыгару юлы белән генә һәм башка территориаль зоналарда ярамаган килеш тээмин ителергә мөмкин.

Жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалану төрләрә; жир кишәрлекләрәнәң иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәрә һәм рөхсәт ителгән төзелешнәң, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнәң иң чик параметрлары:

Рөхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәрә һәм рөхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектларын тәзү һәм реконструкцияләүнәң чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишәрлегә үлчәмә, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклегә	Төзелешнәң максималь проценты	жир кишәрлегә чикләрәннән минималь чигенүләргә, м
Рөхсәт ителгән файдалануның төп төрләрә					
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәгә эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт баганалары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләрә (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәрә	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.1	Ритуаль эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рөхсәт ителгән файдалануның шартлы рөхсәт ителгән төрләрә					
н.у.					

Искәрмә.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсә билгеләнмәгән параметрлар белән күрсәтелде.

Жир кишәрлекләрәннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рөхсәт ителгән файдалануның барлык төрләрә рөхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләрә өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлегә Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлегә статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләрә нигезендә билгеләнә.

25.9. Калдыклар белән эш итү зоналарының шәһәр төзелешә регламенты (СН2)

Калдыклар белән эш итү зоналарының шәһәр төзелешә регламенты (СН2) СН2 зонасы регламенты нигезендә жирләрдән фактта файдалануның яисә планлаштырыла

торган файдалануның территорияләре чикләрендә урнашкан территорияль зоналарга кагыла.

Калдыклар белән эш итү зоналары житештерү һәм куллану калдыкларын, медицина, биологик һәм башка калдыкларны саклау, күмү, утильләштерү, зарарсыздандыру, эшкәртү объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән. Әлеге төр зоналарын урнаштыру күрсәтелгән зоналарны аерып чыгару юлы белән генә һәм башка территорияль зоналарда ярамаслык итеп тәэмин ителергә мөмкин.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалану төрләре; жир кишәрлекләренең иң чик (минималь һәм (яисә) максималь күләмнәре һәм рәхсәт ителгән төзелешнең, капиталъ төзелеш объектларын реконструкцияләүнең иң чик параметрлары:

Рәхсәт ителгән куллану төре		Жир участкаларының чик үлчәмнәре һәм рәхсәт ителгән капиталъ төзелеш объектларын төзү һәм реконструкцияләүнең чик параметрлары			
Коды	Атамасы	жир кишәрлеге үлчәме, кв.м	катлар саны / төзелеш биеклеге	Төзелешнең максимум проценты	жир кишәрлеге чикләреннән минималь чигенүләре, м
Рәхсәт ителгән файдалануның төп төрләре					
3.1	Коммуналь хезмәт күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.1.1	Коммуналь хезмәтләр күрсәтү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
3.9.1	Гидрометеорология һәм аның белән чиктәш өлкәләр өлкәсендәге эшчәнлекне тәэмин итү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
7.2.3	Гомуми файдаланудагы транспорт баганалары	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.1	Су объектларыннан гомуми файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.2	Су объектларыннан махсус файдалану	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
11.3	Гидротехник корылмалар	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0	Гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләре (территорияләр)	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.1	Урам-юл челтәре	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.0.2	Территорияне төзекләндерү	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
12.2	Махсус эшчәнлек	н.у.	н.у.	н.у.	н.у.
Рәхсәт ителгән файдалануның шартлы рәхсәт ителгән төрләре					
н.у.					

Искәрмә.

«н.у.» шартлы кыскаруы мәгънәсе билгеләнмәгән параметрлар белән күрсәтелде.

Жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның барлык төрләре рәхсәт ителгән файдалануның төп һәм шартлы төрләре өчен IX бүлектә күрсәтелгән таблица, 25 статья, әлеге Томның 25.1 пункты нигезендә билгеләнә.

Әлеге статьяда жайга салынмаган күрсәткечләр техник регламентлар, норматив техник документлар, шәһәр төзелешен проектлау нормативлары һәм башка норматив документлар таләпләре нигезендә билгеләнә.

26 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары гамәлдә булмаган жирләр

ЛО – линия объектларын урнаштыру өчен билгеләнгән һәм (яисә) линия объектлары белән мәшгуль жир кишәрлекләре.

ТОП – гомуми файдаланудагы территорияләр.

Шәһәр төзелеше регламентларының гамәлдә булуы кагылымый торган жир кишәрлекләрен куллану федераль законнар нигезендә вәкаләтле федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектлары башкарма хакимиятенең вәкаләтле органнары яисә жирле үзидарәнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә. Шәһәр төзелеше регламентлары гамәлдә булмаган яисә шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнми торган жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен үзгәртү турындагы карарлар федераль законнар нигезендә мондый файдалануның башка төренә кабул ителә.

Сызыклы объектларны урнаштыру (гомуми файдаланудагы тимер юллардан һәм гомуми файдаланудагы федераль һәм региональ әһәмиятле автомобиль юлларыннан тыш) теләсә кайсы территориаль зонада рәхсәт ителгән файдалануның рәхсәт ителгән төрләре исемлегендә күрсәтелмичә рәхсәт ителә.

27 статья. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләр

ЛФ – урман фонды жирләре.

ВО – жир өсте сулары белән капланган жирләр.

СХ – авыл хужалыгы жирләре авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составында.

Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жир кишәрлекләреннән файдалану федераль башкарма хакимият органнары, Россия Федерациясе субъектларының башкарма хакимият органнары вәкаләтле органнары яки федераль законнарға ярашлы рәвештә жирле үзидарә органнары тарафыннан билгеләнә. Шәһәр төзелеше регламентлары билгеләнмәгән жирләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан рәхсәт ителгән файдалануның бер төрен башка төргә үзгәртү турында карарлар федераль законнарға ярашлы кабул ителә.

Урман фонды жирләре составындагы жирләренә яки жир участокларын куллану урманчылыкның урман хужалыгы регламенты белән билгеләнә, аның чикләрендә урман фонды жирләре урнашкан, урман мөнәсәбәтләре өлкәсендәге федераль һәм төбәк законнарына ярашлы.

Аеруча саклана торган табигый территорияләр чикләрендә урнашкан жирләренә яки жир участокларын куллану аеруча саклана торган табигый территорияләр турында законнарға ярашлы рәвештә аеруча саклана торган табигый территорияләр турында нигезләмә белән билгеләнә.

Жир өсте сулары белән капланган жирләренә куллану Россия Федерациясе Су кодексына ярашлы рәвештә башкарма хакимиятнең вәкаләтле органнары тарафыннан билгеләнә.

Авил хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләренә күпьяллык агачлар (бакчалар, йөзем бакчалары һәм башкалар) белән биләп алынган, торак пунктлар чикләреннән тыш урнашкан сөрүлекләр, сабынлыклар, көтүлекләр, ятмалар, жирләр керә. Авыл хужалыгы жирләре составында авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр куллануда өстенлек ала һәм махсус саклауга дучар ителә. Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр составындагы авыл хужалыгы жирләре гражданның үз ихтыяжлары өчен бакчачылык алып бару территориясе чикләренә кертелә алмый, шулай ук бакча йортлары, торак йортлар, хужалык корылмалары һәм бакча жир участогында гаражлар төзү өчен кулланыла алмый.

Шәһәр төзелеше зоналаштыру карталарында СХ индексы белән билгеләнгән авыл хужалыгы жирләре составына жирләренә тискәре йогынтыдан саклау функциясен

үтөүчө хужалык эчендөгө юллар, саклау урман утыртулары, агач-куаклык үсемлеклөре белән биләнгән башка авыл хужалыгы билгеләнешендөгө жирләр кертелергә мөмкин.

28 статья. Жирлөрдөн фактта яисә планлаштырылган файдалану территориялөре

Шөһөр төзелешен зоналаштыру карталарында территорияне чагылдырырга тиеш, алар өчен территориаль планлаштыру документлары нигезендө территориядөн файдалануның махсус шартлары булган шөһөр төзелеше регламентлары һәм зоналары билгелөнергә тиеш, әмма өлөгө территорияләр өчен гамөлдөгө законнар таләплөре нигезендө территория зонасы билгелөнө алмый.

Мондый территорияләрне билгеләү өчен жирлөрдөн (жир кишәрлөгө яисә аның өлөшө) факттагы яисә планлаштырылган файдалану территориясө төшөнчөсө кулланыла.

Жир кишәрлөгөнөң бер өлөшөн фактта яисә планлаштырып куллану территориясө - жир кишәрлөгөнөң зур булмаган өлөшөн биләгән территория (шул исәптән икө яки аннан да аерымланган кишәрлектән торган бердәм жир файдаланудагы), ул фактта кулланыла яки тегө яки бу территориаль зонаның шөһөр төзелеше регламенты нигезендө файдалану планлаштырыла, ул бөтөн жир кишәрлөгөнө яисә аның өлөшөнө карата билгелөнө алмый.

Һәр жир кишәрлөгөнөң бер генө территориаль зонага каравы турындагы законнар таләплөре нигезендө, территориаль зона жир кишәрлөгөнөң бер өлөшөнө карата (шул исәптән бердәм жирдөн файдалануның аерымланган кишәрлөгөнө карата) билгелөнө алмый. Жир кишәрлөгөнөң бер өлөшөн фактта яисә планлаштырып файдалануга туры килө торган территориаль зонаның шөһөр төзелеше регламенты, рөхсәт ителгән файдалану төрлөрөнөң, жир кишәрлеклөрөнөң иң чик (минималь) һәм (яисә) максималь) күлөмнөрөнөң һәм рөхсәт ителгән төзелешнөң иң чик параметрларының, жир кишәрлөгөнөң калган (зуррак) өлөшөн капитал төзелеш объектларын реконструкциялөүнөң барлык жир кишәрлөгөнө кагыла алмый.

Жир кишәрлөгө өлөшөн фактта яисә планлаштырып куллану территориялөре территориаль зонаның хокукый статусы юк. өлөгө территорияләрнөң чиклөре, шулай ук территориялөрдөн файдалануның махсус шартлары булган зоналарның аларга туры килө торган чиклөре ориентир рөвешендө була һәм тиешлө функциональ зоналар һәм зоналар чиклөре нигезендө жирлекнөң генераль планы карталарында территориядөн файдалануның махсус шартлары булган шөһөр төзелеше зонасы карталарында чагылдырыла.

Бу территорияләрне билгеләү өчен шөһөр төзелеше зоналаштыру карталарында жир участогының бер өлөшөн фактта яки планлаштырылган куллану территориаль зонасы индексы кулланыла, ул фактта кулланылган очракта «-Ф» индексы белән тулыландырыла, яки жир участогының бер өлөшөн планлаштырылган куллану очрагында «-П» индексы белән тулыландырыла.

Шөһөр төзелешен зоналаштыру карталарында жирлөрдөн фактта һәм планлаштырылган файдалануның түбөндөгө төрлөре күрсәтелгән:

И-Ф - И зонасы регламенты нигезендө жирлөрдөн фактта файдалану территориясө.

СН2-Ф - жирлөрдөн СН2 зонасы регламенты нигезендө фактта файдалану территориясө.

И-П - И зонасы регламенты нигезендө жирлөрдөн планлаштырылган файдалану территориясө

Гамөлдөгө кануннар нигезендө, жирләрнөң хокукый статусы көйлөнмөгән территорияләр, әгөр алар кешеләрнөң тормышына һәм сәламөтлөгөнө, әйлөнө-тирө мохиткө куркыныч тудырмаса, чиклөнмөгән озак яши ала. Жир кишәрлөгө өлөшлөрөн фактта яисә планлаштырылган файдалану территориясендө капитал төзелешнөң булган объектларын яңа төзелешкө яисә реконструкциялөгүгө рөхсәт алу өчен жир кишәрлөгөн ызанлау (бүлү яки бүлөп бирү) үткөрөргө һәм территориядөн фактта файдалануга яисә планлаштырыла торган территориянөң чиклөрөн билгеләү өлөшөндө өлөгө Кагыйдөлөргө үзгәрешләр кертөргө кирәк.

Шөһөр төзелешен зоналаштыру картасында жирлөрдөн фактта файдалану территориясө сыйфатында шулай ук урман фонды жирлөрөндө яисә махсус саклана

торган территорияләрдә шәһәр төзелеш регламентлары билгеләнмәгән жир кишәрлекләре дә күрсәтелә ала.

III БҮЛЕК. Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

29 статья. Территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

29.1. Гомуми нигезләмәләр

1) Россия Федерациясе Жир кодексы нигезендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән файдалануның чикләве билгеләнә, алар жир асты байлыктары, һава һәм су законнары турындагы законнарда башкасы каралмаган булса, жир кишәрлекләреннән файдалануның мондый жир кишәрлекләрендә урнашкан күчәмсез мөлкәт объектларын урнаштыруны һәм (яисә) файдалануны тыялар һәм (яисә) территорияләрдән файдалануның махсус шартлары булган зоналар урнаштыру максатларына туры килмәслек эшчәнлекнең башка төрләрен гамәлгә ашыру өчен жир кишәрлекләреннән файдалануны чиклиләр яисә тыялар.

2) Россия Федерациясе Жир кодексының 105 статьясында билгеләнгән территориянең махсус шартлары булган зоналар төрләренең тулы исемлеге.

3) Жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү федераль законнар нигезендә чикләрен федераль законнар таләпләре нигезендә рәсми билгеләнгән территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналар чикләрендә генә гамәлдә була. Жирлекләренң, шәһәр округларының жирле үзидарә органнары үз вәкаләтләренә кертелмәгән территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның күләмнәрен һәм (яисә) чикләрен билгели алмый.

Шуңа ярашлы рәвештә әлеге кагыйдәләр кысаларында территорияне куллануның аерым шартлары булган зоналар өч төргә бүленә:

- билгеләнгән зоналар, аларның чикләре Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнгән һәм расланган;
- билгеләүгә планлаштырылган чикләре Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнмәгән һәм расланмаган, әмма законнар нигезендә билгеләнергә

тиешле зоналар фиксациялэнгэн зурлыкка һәм чикләрне билгеләүнең берсүзсез кагыйдәләренә (критерийларына) ия;

- чикләре Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнмәгән һәм расланмаган, әмма фиксациялэнгән зурлыклары һәм чикләрне билгеләүнең берсүзсез кагыйдәләре (критерийлары) булмаган ориентирлау-зоналар; мондый зоналар өчен закон дәрәжәсендә ориентирлау үлчәмнәре генә билгеләнгән, алар мондый зоналарның чикләре билгеләнгән очракта исәпләүләр үткөрү юлы белән төгәлләнергә тиеш һәм (яки) әйләнә-тирә мохиткә тәэсир итү дәрәжәсен натураль үлчәүләр.

4) Шөһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган билгеләнгән зоналарның чикләре генә мәжбүри тәртиптә чагылдырыла.

5) Шөһәр төзелешен зоналаштыру картасында шулай ук федераль законнарда һәм Россия Федерациясе норматив хокукый актларында территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре теркәлгән күләмнәре һәм территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләрен билгеләү кагыйдәләре билгеләнгән гамәлдәге объектларга карата территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның чикләре күрсәтелә ала.

Мондый зоналарга линия объектларының (электр тапшыру линияләре, торбаүткәргечләр, элементә линияләре), автомобиль юлларының юл буе полосалары, су саклау зоналары һәм өске су объектларының яр буе яклау полосалары керә. Мондый зоналарның чикләре шөһәр төзелешен зоналаштыру картасында чагылган очракта, әлеге чикләр рәсми билгеләнгән (расланган) зоналардан территориянең махсус шартлары булган аерым шартлы билгеләр белән чагылдырыла.

Мондый зоналарның чикләрен аерып алу әлеге зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү мәгълүмат-белешмә характерында була һәм федераль законнар нигезендә билгеләнүгә планлаштырыла торган чикләр һәм чикләүләр буларак карала. Территориянең махсус шартлары булган зоналарның тулысынча яисә өлешчә ориентировка чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренең һәм капитал төзелеш объектларының хокук ияләре әлеге зоналарда жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләүне суд тәртибендә дөгъва итәргә хокуклы.

6) Шөһәр төзелешен зоналаштыру картасында территориядән файдалануның махсус шартлары булган ориентлашу зоналары чикләре күрсәтелми, чөнки алар якынча ориентир характерында һәм жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә юридик көчкә ия түгел. Россия Федерациясе суд практикасы нигезендә, территориядән шөһәр төзелешен зоналаштыру картасында файдалануның махсус шартлары булган зоналарның ориентлашу чикләре алынган очракта, жирдән файдалану һәм төзелеш алып бару кагыйдәләре мондый зоналар чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капитал төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү өлешендә гамәлдә булмаган дип танылырга мөмкин.

Ориентирлау зоналарына федераль закон таләпләренә туры китереп билгеләнмәгән предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары, су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклауның икенче һәм өченче билбау зоналары, су басу һәм су басу зоналары, тапшыручы радиотехник объектның чикләү зоналары, территориянең аерым шартлары булган зоналарның һәм зоналарның башка төрләре керә. федераль законнар зоналарның зурлыгын исәпләүләр һәм (яки) натураль тикшеренүләр (үлчәүләр) нигезендә билгеләргә тиеш.

7) «Каргалы авыл жирлегә» муниципаль берәмлеге территориясендә территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарның түбәндәге төрләре билгеләнгән яисә билгеләнергә тиеш:

- эчәргә яраклы һәм хужалык-көнкүрешне су белән тәэмин итү чыганаclarын санитар саклау зоналары;

- су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе яклау полосалары;

- электр челтәре хужалыгы объектларын саклау зоналары;

- линияләрнең һәм элементә корылмаларының сак зоналары;

- газ бүлү чөлтөрлөрөнөң сак зоналары;
- чыганақларны төзеклендерү объектларын саклау зоналары;
- саклау зоналары һәм магистраль торба үткөргөчлөрдөн минималь ераклыктагы зоналар;
- автомобиль юлларының бүленгән полосалары һәм юл буюе полосалары;
- предприятиелөрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары.

29.2. Су белән тәэмин итү чыганақларын санитар саклау зоналары

Су белән тәэмин итү чыганақларының санитар саклау зоналарының төрлөре һәм күләмнәре «Хужалык эчәр өчен билгеләнгән су белән тәэмин итү чыганақларын һәм суүткөргөчләрне санитар саклау зоналары» СанПиН 2.1.4.1110-02 нигезендә билгеләнә.

Су белән тәэмин итү чыганақлары санитар саклау зоналарына (алга таба - ЗСО) ия. Санитария саклау зоналары өч пояс составында оештырыла.

Беренче пояс (катгый режимлы) суалгычларның урнашу территориясен, барлык суүткөргөч корылмаларның һәм су асты каналының мөйданчықларын үз эченә ала. Су белән тәэмин итүнең жир асты чыганақларын санитар саклау зонасының беренче поясы күләме сакланган жир асты суларын кулланганда 30 м һәм жир асты суларын тиешенчә сакламаганда 50 м тәшкил итә.

Беренче пояс чикләрендә югары көпшәле агачлар утырту рөхсәт ителми, суүткөргөч корылмаларны эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган барлык төзелеш төрлөре, шул исәптән төрле билгеләнештәге торба үткөргөчләр салу, торак һәм хужалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәве, агулы химикатлар һәм ашламалар куллану рөхсәт ителми.

Биналар, икенче пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, ЗСОның беренче поясыннан читтә урнашкан яқындагы көнкүреш яки житештерү канализациясе системасына яки чистарту корылмаларының жирле станцияләренә агып төшүче суларны канализация белән жиһазландырылган булырга тиеш.

Икенче һәм өченче поясларны (чикләүләр поясын) су белән тәэмин итү чыганақларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне кертәләр.

Су белән тәэмин итүнең жир асты чыганақларын санитар саклау зоналарының икенче һәм өченче пояслары чикләре исәпләү белән билгеләнә.

Санитария саклау зонасының икенче һәм өченче пояслары чикләрендә түбәндөгеләр тыела: туфрақ катламын бозуга бәйлә яңа скважиналар бораулау һәм яңа төзелеш (Роспотребнадзор идарәсенәң территориаль бүлекчәсе белән мәжбүри килештерелгән очракта житештерелә); эшкәртелгән суларны жир асты офыкларына утырту һәм каты калдыкларны жир асты байлыкларын барлыкка китерү; жир асты суларын эшкәртү; жир асты суларын химик пычрату куркынычын тудыра торган ГСМ, агулы химикатлар һәм минераль ашламалар, сәнәгать суларын туплаучылар, шламасаклагычлар һәм башка объектлар складлары урнаштыру. Санитария саклау зонасының өченче поясы чикләрендә мондый объектларны якланган жир асты суларын файдаланганда гына урнаштыру рөхсәт ителә, шул ук вакытта сулы горизонтны пычранудан яклау буенча махсус чаралар башкарылганда, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән Роспотребнадзор органының санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булганда гына рөхсәт ителә.

Шулай ук икенче пояс чикләрендә жир асты суларын микроб пычрату куркынычы тудыручы зиратларны, терлек каберлекләрен, ассенизация кырларын, фильтрлау кырларын, тирес саклагычларны, силос траншеяларын, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләрен һәм башка объектларны урнаштыру; ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; төп файдаланудагы урманнарны кисү тыела.

29.3. Су саклау зоналары, өске су объектларының яр буюе яклау полосалары

Россия Федерациясе Су кодексының 65 статьясы нигезендә су саклау зоналары елгаларның, инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның яр буюе линиясенә тоташкан

һәм аларда хужалык һәм башка эшчәнлекне пычрануны, чүплөнүне, күрсәтелгән су объектларын ләмгә батыруны һәм аларның суларын ярлыландыруны булдырмау, шулай ук су биологик ресурсларының һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларының яшәү тирәлеген саклап калу максатларында гамәлгә ашыруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләрдән гыйбарәт.

Су саклау зоналары чикләрендә хужалык һәм башка эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә торган территорияләрдә яр буе яклау полосалары урнаштырыла.

Елгаларның су саклау зоналарының, инешләрнең киңлеге һәм аларның яр буе яклау полосасының киңлеге тиешле яр сызыгынан билгеләнә.

Елгаларның яисә инешләрнең су саклау зонасы киңлеге аларның чишмә башыннан елгалар яисә инешләр өчен озынлык белән билгеләнә:

- 10 километрга кадәр - 50 метр;
- 10 километрдан 50 километрга кадәр - 100 метр;
- 50 километрдан һәм аннан да күбрәк - 200 метрдан.

Су саклау зоналары чикләрендә түбәндәгеләр тыела:

- туфракның уңдырышлылыгын көйләү максатларында агып төшүче сулардан файдалану;

- зиратларны, үлэт базларын, житештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы матдәләрне, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру;

- зарарлы организмнарга каршы көрәш буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру;

- транспорт чараларының (махсус транспорт чараларынан тыш) хәрәкәте һәм туктап торуы, моңа юлларда һәм юлларда каты өслекле махсус жиһазландырылган урыннарда аларның хәрәкәте һәм туктап торулары керми;

- автомобильләргә ягулык салу станцияләрен, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (моңа, әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар һәм Су кодексы таләпләре үтәлгән очракта, автомобильләргә ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә урнашкан очрактар керми), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау өчен кулланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләрен урнаштыру, транспорт чараларын юуны гамәлгә ашыру;

- пестицидлар һәм агрохимикатлар өчен махсуслаштырылган саклагычлар урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану;

- агым суларны, шул исәптән дренаж суларны агызу;

- гомуми таралган файдалы казылмаларны барлау һәм чыгару (әгәр гомуми таралган файдалы казылмаларны барлау һәм чыгару файдалы казылмаларның башка төрләрен барлауны һәм чыгаруны гамәлгә ашыручы жир асты байлыктарынан файдаланучылар тарафыннан расланган техник проект нигезендә расланган тау чишмәләре һәм (яки) геологик чишмәләр жир асты байлыктары турында РФ законнары нигезендә бирелгән чикләрдә 1992 елның 21 февралендәге 2395-і номерлы РФ Законының 19.1 маддәсе белән).

Су саклау зоналары чикләрендә, су объектларын пычранудан, чүплөнүдән, ләм утырудан һәм сулыкларны саегудан саклауны тәэмин итә торган корылмалар белән су кануннарына һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннарға ярашлы рәвештә, мондый объектларны проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатациягә кертү, хужалык һәм башка объектларны эксплуатацияләү рөхсәт ителә. Су объектын пычранудан, чүплөнүдән, ләм утырудан һәм суларны ярлыландырудан саклауны тәэмин итә торган корылма төрен сайлау әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге кануннар нигезендә билгеләнгән пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнарны ташлауның мөмкин нормативларын үтәү зарурлыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Су объектларын пычранудан, тыгылудан, су басудан һәм суның бетүеннән саклауны тәэмин итүче корылмалар дип:

- үзәкләштерелгән су чистарту системалары (канализация), үзәкләштерелгән яңгыр су чистарту системалары;

- агынты суларны үзәкләштерелгән су агызу системаларына (шул исәптән яңгыр, эрегән, инфильтрация, су сибү һәм дренаж суларына) агызу өчен Корылмалар һәм системалар, әгәр алар мондый суларны кабул итү өчен билгеләнгән булса;

- агынты суларны (шул исәптән яңгыр, эрегән, инфильтрация, су юу һәм дренаж суларын) чистарту өчен локаль чистарту корылмалары, аларны әйләнә-тирә мохитне саклау һәм Су кодексы өлкәсендәге закон таләпләренә туры китереп билгеләнгән нормативлардан чыгып чистартуны тәмин итә;

- житештерү һәм куллану калдыкларын жыю өчен корылмалар, шулай ук агынты суларны (шул исәптән яңгыр, эрегән, инфильтрация, су юу һәм дренаж суларын) су үткәрми торган материаллардан эшләнгән кабул итүчеләргә агызу (агызу) өчен корылмалар һәм системалар.

Су саклау зоналары чикләрендә урнашкан һәм агып төшүче суларны чистарту корылмалары белән жиһазландырылмаган гражданның бакчачылык, яшелчәчелек яисә дача коммерциягә карамаган берләшмәләре территорияләренә карата, аларны мондый корылмалар белән жиһазландырган һәм (яисә) үзәкләштерелгән системаларга тоташтырган мизгелгә кадәр, әйләнә-тирә мохиткә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар керүне булдырмый торган су үткәрми торган материаллардан ясалган приемниклар куллану рәхсәт ителә.

Яр биек яклау полосасының киңлегенә су объекты ярының төкәлегенә бәйле рәвештә билгеләнә һәм кирегә авышу өчен 30 м яисә кире авышу өчен 0°, 40 м тәшкил итә һәм 3° авышу өчен 50 м тәшкил итә.

Елга, чишмә башыннан алып тамагына кадәр 10 км дан да кимрәк булган инеш өчен су саклау зонасы яр биек яклау полосасы белән туры килә. Елганың, инешнең чишмә башлары өчен су саклау зонасы радиусы илле метр күләмендә билгеләнә.

Яр биек яклау полосалары чикләрендә су саклау зонасы өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән түбәндәгеләр тыела:

- жирләренә сөрү;

- юыла торган грунтларның өемнәрен урнаштыру;

- авыл хужалыгы терлекләрен күтү һәм алар өчен жәйге лагерлар, ванналар оештыру.

Гомуми файдаланудагы су объектының яр биек линиясә буйлап гомуми файдалану өчен билгеләнгән яр биек полосасы билгеләнә.

Гомуми файдаланудагы су объектарының яр биек полосасының киңлегенә 20 метр тәшкил итә, моңа каналларның, шулай ук елгаларның һәм инешләренәң яр биек полосалары керми, аларның озынлыгы чишмәдән алып, 10 километрдан да артмый. Су каналларының, шулай ук елгаларның һәм инешләренәң яр биек полосасының киңлегенә, чишмә башыннан алып ун километрдан да артмаган инешләренәң озынлыгы 5 метр тәшкил итә. Шәһәр төзелешен зоналаштыру картасында 5 метр киңлектәге яр биек полосалары чагылдырылмый.

Һәр гражданин алар янында йөрү һәм булу өчен гомуми файдаланудагы су объектарының яр биек полосасыннан (механик транспорт чараларыннан файдаланмыйча), шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгын гамәлгә ашыру һәм йөзү чараларын причал ясау өчен файдаланырга хокуклы.

Яр биек полосасы чикләрендә жир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.

29.4. Электр челтәре хужалыгы объектарының саклау зоналары

Электр челтәре хужалыгы объектарының саклау зоналары «Электр челтәре хужалыгы объектарының саклау зоналарын билгеләү тәртибе һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләренән файдалануның махсус шартлары турында» Россия Федерациясә Хөкүмәтенәң 2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы карары нигезендә электр челтәре хужалыгының гамәлдәге линияләренәң һәм корылмаларының сакланышын тәмин итү өчен билгеләнә.

Электр тапшыруның һава линияләре буйлап саклау зоналары жир участогы һәм һава киңлегенә өслегенәң бер өлешә рәвешендә урнаштырыла (электр тапшыруның һава линияләре терекләренәң биеклегенә туры килгән биеклеккә), ул электр тапшыру линиясенәң ике ягында да читтән торып торган параллель вертикаль яссылыклар белән чикләнә, алар киләсе ераклыкта читкә тайпылмыйча урнашкан:

- 1 кВ тан- 2 м;
- 1 дән 20 гә кадәр кВ - 10 м;
- 35 кВ - 15 м;
- 110 кВ - 20 м;
- 220 кВ - 25 м;
- 500 кВ - 30 м.

Жир асты кабель электр тапшыру линияләре буйлап саклау зонасы жир астындагы жир участогы өслегенең бер өлеше рәвешендә урнаштырыла (кабель электр тапшыру линияләре салу тирәнлегенә туры килгән тирәнлеккә), ул электр тапшыру линиясенең ике ягында да читтән торган кабельләрдән 1 метр ераклыкта урнашкан параллель вертикаль яссылыклар белән чикләнә.

Саклау зоналарында электр челтәре хужалыгы объектларының куркынычсыз эшен бозарга, шул исәптән аларны зарарлауга яки юк итүгә китерергә һәм (яки) гражданның тормышына, сәламәтлегенә һәм физик яки юридик затларның мөлкәтенә зыян китерергә, шулай ук экологик зыян китерергә һәм янгыннар чыгуга китерергә мөмкин булган теләсә нинди гамәлләр башкару тыела. Аерым алганда, тыела:

- электр челтәре хужалыгы объектларына керү өчен булдырылган юллар һәм подъездлар чикләрендә теләсә нинди объектларны һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук электр челтәре хужалыгы объектларына керү өчен кирәкле юллар һәм подъездлар булдырмастан, теләсә нинди эшләр башкарырга һәм корылмалар төзәргә;

- чүплекләр урнаштыру;

- удар механизмнары белән эшләр башкарырга, 5 тоннадан артык авырлыктагы авырлыктарны төшерергә, ачы һәм коррозияле матдәләргә һәм ягулык-майлау материалларын (жир асты кабель электр тапшыру линияләренең саклау зоналарында) ташларга һәм агызырга.

1000 Вольттан артык көчәнеше электр челтәре хужалыгы объектларының саклау зоналарында да тыела:

- теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары саклагычларын жыярга яки урнаштырырга;

- балалар һәм спорт майданчыкларын, стадионнары, базарларны, сәүдә нокталарын, кыр станокларын, терлекләр өчен законнары, гаражларны һәм машина һәм механизмнарның барлык төрләрен урнаштырырга, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән эшләргә башкару белән мәшгуль булмаган кешеләрнең күпләп жыелуы белән бәйле теләсә нинди чаралар үткәргә (һава электр тапшыру линияләренең сак зоналарында);

- теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары саклагычларын жыярга яки урнаштырырга.

Саклау зоналары чикләрендә челтәр оешмасына язмача рөхсәтсез түбәндәгеләр тыела:

- биналар һәм корылмалар төзү, капитал ремонтлау, реконструкцияләү яисә сүтү;

- тау, шартлату, мелиоратив эшләр, шул исәптән жирләргә вакытлыча су басу белән бәйле;

- агач һәм куаклар утырту һәм кисү;

- йөк төялгән яисә юл өстеннән йөксез гомуми биеклеккә ия машиналар һәм механизмнар йөрү 4,5 метрдан артык (һава электр линияләренең саклау зоналарында);

- авыл хужалыгы машиналарын һәм 4 м дан артык биеклектәге жиһазларны кулланып кыр авыл хужалыгы эшләре.

29.5. Линияләргә һәм элемент корылмаларының сак зоналары

«Россия Федерациясе элемент линияләрен һәм корылмаларын саклау кагыйдәләрен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 1995 елның 09 июнендәге 578 номерлы карары (алга таба - Карар) нигезендә аерым куллану шартлары булган саклау зоналары билгеләнә:

- жир асты кабельләрә һәм һава элемтәсе линияләрә һәм урмансыз участокларда торак пунктлардан читтә урнашкан радиофикация линияләрә өчен, бу линияләр буенча жир участкалары рәвешендә, жир асты элемтә кабеле трассасыннан яки һава элемтәсе линияләрәненң һәм радиофикация линияләрәненң чик чыбыкларынан һәр яктан 2 метрдан да ким булмаган ераклыктагы параллель туры юллар белән билгеләнә;

- диңгез кабель элемтә линияләрә өчен һәм су юлы һәм агызу елгалары, күлләр, сусаклагычлар һәм каналлар (арыклар) аша үткәндә элемтә кабеле өчен - су өслегеннән су төбенә кадәр су киңлеге участкалары рәвешендә, һәр яктан диңгез кабеле трассасыннан 0,25 диңгез миләнә яки елга, күл аша үткәндә кабель трассасыннан ерак булган параллель яссылыклар белән билгеләнә, сусаклагычлар һәм каналлар (арыклар) һәр яктан 100 метрга;

- жир өстендәге һәм жир астындагы хезмәт күрсәтелми торган көчәйтүче һәм регенерация пунктлары өчен кабель элемтә линияләрәндә көчәйтүче һәм регенерация пунктларын урнаштыру үзәгеннән яки аларның жиимерелү чигеннән 3 метрдан да ким булмаган һәм жир белән тоташтыру контурларынан 2 метрдан да ким булмаган күләмдә булган ябык линия белән билгеләнгән жир участкалары рәвешендә.

Сак зонасында элемтә линиясен яки радиофикация линиясен (тирәнлектә 0,3 метрдан артык булмаган жир кишәрлегендә жир кишәрлегендә жир кишәрлеге, заказчы (төзүче) тарафыннан әлеге элемтә линиясе яисә радиофикация линиясе урнашкан предприятиедән язма ризалык алырга тиеш.

Элемтә линияләрә һәм радиофикация линияләрә трассаларындагы саклау зоналарының жир мәйданы юридик һәм физик затлар тарафыннан Россия Федерациясе жир законнары нигезендә, карар белән билгеләнгән һәм элемтә линияләрәненң һәм радиофикация линияләрәненң саклануын тәмин итүче чикләүләрне исәпкә алып кулланыла.

Элемтә линияләрә һәм радиофикация линияләрә булган предприятиеләргә саклау зоналарында рөхсәт ителә:

а) элемтә линияләрән һәм радиофикация линияләрән жир хужалары (жир хужалары, жирдән файдаланучылар, арендаторлар) белән килештерелгән шартларда эксплуатацияләү өчен кирәкле юлларны, подъездларны, күперләрне һәм башка корылмаларны үз хисабына төзү, алар әлеге предприятиеләргә элемтә корылмаларын эксплуатацияләү өчен шартлар булдырудан баш тартырга хокуклы түгел;

б) элемтә линияләрән һәм радиофикация линияләрән ремонтлау өчен чокырлар, траншеяләр һәм котлованнар казу һәм аларны тутыру;

в) элемтә линияләрәндә һәм урман массивлары аша үткән радиофикация линияләрәндә, әлеге линияләр трассаларына якин урыннарда аварияләр вакытында аерым агачларны кисү, аннан соң билгеләнгән тәртиптә урман кисү билетлары (ордерлар) бирү һәм кисү урыннарын кисү калдыкларынан чистарту.

Саклау зоналары чикләрендә язма ризалык һәм элемтә линияләрән яки радиофикация линияләрән эксплуатацияләүче предприятиеләр вәкилләрә булмаса, тыела:

а) һәртөрле төзелеш, монтаж һәм шартлату эшләрән, туфракны жир казу механизмнары белән планлаштыруны (күл барханнары зоналарынан тыш) һәм жир эшләрән (0,3 метрдан артык тирәнлеккә сукалауны исәпкә алмаганда) башкарырга;

б) скважиналар бораулау, шурфлау, туфрак пробалары алу, шартлату эшләрә белән бәйлә геологик-съемка, эзләү, геодезия һәм башка эзләү эшләрән башкарырга;

в) агачлар утырту, кыр станоклары урнаштыру, терлекләр тоту, материаллар, азык һәм ашламалар жыю, учаклар яндыру, ату урыннары оештыру;

г) автотранспорт, трактор һәм механизмнарның юлларын һәм тукталышларын оештыру, һава элемтә линияләрә һәм радиофикация линияләрә чыбыклары астында габаритсыз йөкләр ташу, каналлар (арыклар) төзү, киртәләр һәм башка киртәләр төзү;

д) суднолар, баржалар һәм йөзүче краннар өчен причаллар төзү, йөкләү-бушату, су асты-техник, тирәнәйтү һәм жир сукалау эшләрә башкару, Балык тоту участкалары бүлеп бирү, балык, башка су хайваннары, шулай ук су үсемлекләрән Балык тоту кораллары белән тоту, су эчертү, колка һәм боз эзерләү. Судноларга һәм башка йөзүче чараларга якорь ташлау, аерым якорьләр, чылбырлар, лотлар, волокушалар һәм траллар белән үтү тыела;

е) электр тапшыру линиялэрен, радиостанциялэрне һәм электромагнит энергиясен таратучы һәм элемтә линиясенә һәм радиофикация линиясенә куркыныч йогынты ясаучы башка объектларны төзү һәм реконструкциялэүне башкарырга;

ж) жир асты коммуникациялэрен һәм коррозияне жир асты кабель элемтә линиялэрен исәпкә алмыйча сакларга.

Элемтә линиялэренең һәм радиофикация линиялэренең нормаль эшен боза алган һәртөрле гамәлләр башкару тыела, аерым алганда:

а) биналарны һәм күперлэрне сүтү һәм реконструкциялэү, коллекторларны, метрополитен туннельлэрен һәм тимер юлларны үзгәртеп кору, анда элемтә кабельлэре салынган, һава элемтә линиялэре һәм радиофикация линиялэре баганалары урнаштырылган, радиореле станциялэренең техник корылмалары, кабель тартмалары һәм бүлү тартмалары урнаштырылган, заказчылар (төзүчеләр) линиялэрне һәм бу линиялэр һәм корылмалар карамагында булган предприятиеләр белән килешү буенча элемтә, линиялэр һәм радиофикация корылмалары;

б) жир асты кабель элемтә линиялэре трассаларын күмеп куярга, бу трассаларда вакытлыча складлар, химик актив матдэлэр агымы һәм сәнэгать, көнкүреш һәм башка калдыклар чүплөклэре урнаштырырга, үлчәү, сигнал, кисәтү билгелэре һәм телефон коеларын ватарга;

в) хезмэт күрсәтелмэгән көчәйтү һәм регенерация пунктларының (жир өстендәге һәм жир астындагы) һәм радиореле станциялэренең, телефон канализациясенә кабель коеларының, бүлү шкафларының һәм кабель тартмаларының ишеклэрен һәм люкларын ачарга, шулай ук элемтә линиялэренә (бу линиялэрне хезмәтлэндерүче кешеләрдән тыш) тоташырга;

г) элемтә линиялэре трассаларын әйләндереп алу, аларга техник персоналның ирекле керүенә комачаулау;

д) Элемтә хезмәтлэреннән файдалану максатыннан абонент телефон линиясенә һәм радиофикация линиясенә үз белдеге белән тоташырга;

е) элемтә һәм радиофикация корылмаларына зыян китерергә мөмкин булган башка гамәлләр башкарырга (һава элемтә линиялэренең терәклэренә һәм арматурасына зыян китерергә, чыбыкларны өзэргә, аларга чит әйберлэр ыргытырга һәм башкалар).

29.6. Газ бүлү челтэрлэренең саклау зоналары

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 20.11.2000 елгы 878 номерлы "Газ бүлү челтэрлэрен саклау кагыйдэлэрен раслау турында"гы Карарына ярашлы рәвештә газ бүлү челтэрлэре өчен түбәндәге саклау зоналары билгеләнә:

а) тышкы газүткөргечлэр трассалары буйлап газүткөргечнең һәр ягыннан 2 метр ераклыкта үтә торган шартлы линиялэр белән чиклэнгән территория рәвешендә;

б) жир асты газүткөргечлэре трассалары буйлап полиэтилен торбалардан бакыр чыбык кулланганда газүткөргеч трассасын билгелэү өчен газүткөргеч трассасы рәвешендә, чыбык ягыннан газүткөргечтән 3 метр һәм каршы яктан 2 метр ераклыкта үтә торган шартлы линиялэр белән чиклэнгән территория рәвешендә;

в) тышкы газүткөргечлэр трассалары буйлап мәңге туңган туфракта торба материалына карамастан газүткөргечнең һәр ягыннан 10 метр ераклыкта үтә торган шартлы линиялэр белән чиклэнгән территория рәвешендә;

г) аерым торган газ көйлэүче пунктлар тирәсендә бу объектлар чиклэреннән 10 метр ераклыкта үткөрелгән ябык сызык белән чиклэнгән территория рәвешендә. Биналарга төялгән газ көйлэү пунктлары өчен саклау зонасы регламентташтырылмаган;

д) газүткөргечлэрнең су асты юллары буйлап суднолар йөрү һәм агызу елгалары, күллэр, сусаклагычлар, каналлар аша су өслегеннән су өслегеннән газүткөргечнең һәр ягыннан 100 м ераклыктагы параллель яссылыклар арасындагы төбенә кадәр су киңлеге участогы рәвешендә;

е) Урманнар һәм агач-куаклык үсемлеклэре буенча уза торган поселокара газүткөргечлэр трассалары буйлап, киңлеге 6 метр, газүткөргечнең һәр ягында 3 метр. Газүткөргечлэрнең жир өсте участоклары өчен агачлардан торба үткөргечкә кадәр

аралык газүткөргөчнөң бөтен эксплуатация срогы дөвамында агачларның биеклегеннөн ким булмаска тиеш.

Газ бүлү чөлтөрлөрөнөң саклау зоналарына кергөн жир участокларына, аларның зарарлануын кисөтү яки аларның нормаль эксплуатация шартларын бозу максатыннан, тыелган чиклөлөр (авырлыклар) куела:

- а) торақ-гражданлык һәм житештерү объектларын төзү;
- б) күперлөрне, коллекторларны, автомобиль һәм тимер юлларны, аларда урнашкан газ бүлү чөлтөрлөрөн, әлеге газүткөргөчлөрне эксплуатация оешмалары белән килешү буенча алдан чыгармастан, сүтөргө һәм реконструкциялөргө;
- в) газ бүлү чөлтөрлөрөн жирмерелүдөн саклаучы яр ныгыту корылмаларын, су үткөрү жайланмаларын, жир һәм башка корылмаларны жирмерегө;
- г) газ бүлү чөлтөрлөрөнөң таныклык билгелөрөн, контроль-үлчөү пунктларын һәм башка жайланмаларын күчерегө, зарарларга, йоклатырга һәм юк итөргө;
- д) чүплөклөр һәм складлар оештыру, кислоталар, тозлар, щелочлар һәм башка химик актив матдөлөр эремөлөрөн салу;
- е) саклау зоналарын борчырга һәм аларны йөклөргө, эксплуатация оешмалары персоналының газ бүлү чөлтөрлөрөнө керүенө, хезмөт күрсөтү һәм газ бүлү чөлтөрлөрөнөң зарарлануларын бетерүгө каршылык күрсөтергө;
- ж) ут кабызырга һәм ут чыганақларын урнаштырырга;
- з) авыл хужалыгы һәм мелиорация кораллары һәм 0,3 метрдан артык тирәнлектө механизмнар белән баз казырга, туфрак казырга һәм эшкөртөргө;
- и) газ көйлөү пунктларының, катода һәм дренаж саклау станциялөрөнөң, жир асты коелары люкларының капкаларын һәм ишеклөрөн ачарга, телемеханика системаларын һәм электр белән тәмин итүне кертергө яисө сүндерегө;
- к) чит предметларны, баскычларны суырырга, терөклөргө һәм жир өсте газүткөргөчлөрөнө, киртөлөргө һәм газ бүлү чөлтөрлөрө биналарына бөйлөргө, аларга менөргө;
- л) мөстөкыйль рөвештө газ бүлүчө чөлтөрлөргө кушылырга.

Югарыда күрсөтелгән чиклөлөргө туры килми торган урман хужалыгы, авыл хужалыгы һәм башка эшлөр, жир офыгын бозуга һәм 0,3 метрдан артык тирәнлектө туфрак эшкөртүгө бөйле булмаган эшлөр, эшлөр башланганчы 3 эш көненнөн дө ким булмаган очракта, газ бүлү чөлтөрөнөң саклау зонасында жир кишөрлеклөрө милөкчөлөрө, хужалары яисө алардан файдаланучылар тарафыннан башкарыла. Газ бүлү чөлтөрлөрөнөң саклау зоналарында жир кишөрлегө өслөген бозу һәм 0,3 метрдан артык тирәнлектө туфрак эшкөртү башкарыла торган алдагы пунктларда каралмаган хужалык эшчөнлегө газ бүлү чөлтөрлөрөнөң эксплуатациялөү оешмасының язмача рөхсөте нигезендө гамөлгө ашырыла.

29.7. Ятмаларны төзөклөндөрү объектларының саклау зоналары

Россия Гадөттөн тыш хөллөр министрлығының "Нефть һәм газ ятмаларын төзөклөндөрү. Янгын куркынычсызлыгы талөплөрө" кагыйдөлөрө жыелмасын раслау турында"гы 2015 елның 17 июнендөгө 302 номерлы боерыгы нигезендө, нефть һәм газ ятмаларын төзөклөндөрү объектларына нефть, газ һәм конденсат транспортының промысел торбаүткөргөчө керө. Жирлек территориясө буйлап промысел һәм магистраль газ һәм нефть үткөргөчлөр уза. 284.1325800.2016 "Нефть һәм газ өчен промысел үткөргөчлөрө. Сөнөгать нефть үткөргөчлөрөннөн проектлау һәм житештерү кагыйдөлөрө" 75 м күләмендө минималь мөмкин булган ара зонасы билгеләнө.

Торба үткөргөчлөрнөң зарарлану мөмкинлеген бетерү өчен (аларны прокладкаларның телөсө нинди рөвешендө) саклау зоналары билгеләнө. Торба үткөргөчлөрнөң саклау зонасы күләме магистраль торба үткөргөчлөрнө саклау кагыйдөлөрө белән билгеләнө (1992 елның 22 апрелендөгө 9 нчы карары белән расланган) һәм 25 м тәшкил итө. Торба үткөргөчлөрнөң сак зоналарына керө торган жир кишөрлеклөрө жирдөн файдаланучылардан алынмый һәм, югарыда күрсөтелгән нормативларны мөжбүри үтөп, авыл хужалыгы һәм башка эшлөр башкару өчен файдаланыла.

Нефть скважиналары III куркыныч класслы сөнөгать калдыклары барлыкка килү чыганагы булып тора. Санитар-күзөтү зонасы СанПиНга ярашлы 300 м тәшкил итө

2.2.1/2.1.1.1200-03. СанПиН таләпләрен бозып 2.2.1/2.1.1.1200-03, скважиналарның санитар-күзәтү зоналарында авыл жирлегә торак пунктларының торак төзелеш территориясә була.

“Каргалы авыл жирлегә” муниципаль берәмлегә территориясендә Владимир һәм Болгар нефть ятмалары урнашкан.

29.8. Саклау зоналары һәм магистраль үткәргечләрдән минималь ераклык зоналары

Россия Дәүләт шәһәр техника күзәтчелегенә 22.04.1992 елгы №9 карары белән расланган магистраль торба үткәргечләрне саклау кагыйдәләре нигезендә, магистраль торба үткәргечләрнең сак зоналарында түбәндәгеләр тыела:

- танып белү һәм сигнал билгеләрен, контроль-үлчәү пунктларын күчерергә, күмәргә һәм сындырырга;

- кабельле элементнең көчәнеш пунктларының люкларын, капкаларын һәм ишекләрен ачарга, линия арматурасы төеннәрен, катода һәм дренаж саклау станцияләрен, линия һәм күзәтү коеларын һәм башка линия җайланмаларын ачарга, краннарны һәм ишекләрне ачарга һәм ябарга, элементә, энергия белән тәэмин итү һәм торбаүткәргечләрнең телемеханикларын сүндерергә яисә кабызырга;

- чүплекләр корырга, кислота, тоз һәм селте эремәләрен агызырга;

- яр буе ныгытма корылмаларын, су үткөрү җайланмаларын, жир һәм башка корылмаларны җимерүдән саклый торган торба үткәргечләрне, ә янәшәдәге территорияне һәм әйләнә-тирә урынны - авария хәлендәге транспортлана торган продукцияне ташудан җимерергә;

- ут кабызырга һәм ачык яисә ябык ут чыганакларын урнаштырырга;

- саклау зоналарын күңелсезләндерергә яисә йөкләргә, торбаүткәргечләрне һәм аның объектларын эксплуатацияләүче оешмаларга, яисә алар вәкаләт биргән оешмаларга торбаүткәргечләргә һәм аларның объектларына хезмәт күрсәтү һәм аларны ремонтлау эшләрен башкаруда, аларда барлыкка килгән аварияләр, һәлакәтләр нәтижәләрен бетерүдә каршылык күрсәтергә.

Торба үткәргечләрнең сак зоналарында торба үткәргеч транспорт предприятиеләре белән килештермичә түбәндәгеләр тыела:

- теләсә нинди корылмалар төзергә,

- агачлар һәм куаклар утыртырга, куаклар һәм салам җыярга, ат бәйләме урнаштырырга, терлек асарга, балык промысел участкалары бүлеп бирергә, балык, шулай ук су хайваннары һәм үсемлекләре табышы җитештерергә, су эчәргә, казылык һәм боз әзерләргә;

- торба үткәргечләр трассасы аша юлларны һәм кичүләрне төзергә,

- автомобиль транспорты, тракторлар һәм механизмнар стоянкалары корырга,

- бакчалар һәм яшелчә бакчалары урнаштырырга;

- мелиоратив жир эшләре башкарырга, сугару һәм киптерү системалары төзергә;

- ачык һәм жир асты, тау, төзелеш, монтаж һәм шартлату эшләрен башкарырга,

грунт планировкасын һ.б.

- скважиналар, шурфлар төзү һәм туфрак пробалары алу (туфрак үрнәкләренән тыш) белән бәйлә геологик-төшерү, геологик разведка, эзләү, геодезик һәм башка тикшеренү эшләрен башкарырга.

СП 36.13330.2012 “СНиП 2.05.06-85*нигезендә. Магистраль үткәргечләр һәм СП 284.1325800.2016 нефть һәм газ өчен промысла үткәргечләре. Эшләрне проектлау һәм җитештерү кагыйдәләре үткәргечләргә кадәр Минималь ераклык зоналарында урнаштыру рәхсәт ителми:

- торак пунктлар;

- дача йортлары белән коллектив бакчалар;

- аерым сәнәгать һәм авыл хужалыгы предприятиеләре;

- кош фабрикалары, теплица комбинаты һәм хужалыклары;

- файдалы казылмалар эшкәртү карьерлары;

- гаражлар һәм автомобильләр өчен ачык парковкалар;

- кешеләр күпләп җыела торган аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзаллар һ. б.);

- тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньлары; гидро - , электр станцияләре; IIV класслы елга транспортының гидротехник корылмалары;
- чистарту корылмалары һәм суүткәргеч насос станцияләре;
- 1000 м3 артык саклау күләме булган жиңел янучы һәм янучы Сыеклыklar һәм газлар складлары; автозаправка станцияләре һ. б.

29.9. Автомобиль юллары һәм юл яны полосалары

Торак пунктлар чикләрендә урнашкан автомобиль юлларыннан тыш, автомобиль юллары өчен юл буге полосалары билгеләнә.

Автомобиль юлының юл буге полосалары - автомобиль юлының бүленгән полосасына якын урнашкан территорияләр, алар чикләрендә юл хәрәкәте иминлеге таләпләрен тәэмин итү максатларында жиңр кишәрлекләреннән (жиңр кишәрлекләре өлешләреннән) файдалануның махсус режимы, шулай ук автомобиль юлын реконструкцияләүнең, капитал ремонтлауның, ремонтлауның, аның сакланышының нормаль шартлары, автомобиль юлын үстерү перспективаларын исәпкә алып билгеләнә.

Автомобиль юллары классына һәм (яисә) категориясенә карап, аларның үсеш перспективаларын исәпкә алып, һәр юл буге полосасының киңлеге түбәндәге күләмдә билгеләнә:

- I һәм II категорияләрдәге автомобиль юллары өчен - 75 метр;
- III һәм IV категорияләрдәге автомобиль юллары өчен - 50 метр;
- V категория автомобиль юллары өчен - 25 метр.

Автомобиль юлының юл буге полосалары чикләрендә капитал төзелеш объектларын, юл эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен билгеләнгән объектларны, юл сервисы объектларын тезү, реконструкцияләү, реклама конструкцияләрен, мөгълүмат такталарын һәм күрсәткечләрне урнаштыру автомобиль юлы хужасының язма ризалыгы булганда рөхсәт ителә. Бу ризалыкта автомобиль юлының юл буге полосалары чикләрендә мондый объектлар тезүне, реконструкцияләүне, реклама конструкцияләре, мөгълүмат такталары һәм күрсәткечләр урнаштыруны гамәлгә ашыручы затлар тарафыннан үтәлүе мәжбүри булган техник таләпләр һәм шартлар булырга тиеш.

Федераль, региональ яисә муниципаль, жиңрле әһәмияттәге автомобиль юлларының юл буге полосаларын билгеләү турындагы яисә мондый юл буге полосаларын үзгәртү турындагы карар дәүләт хезмәтләрен күрсәтү һәм юл хужалыгы өлкәсендә дәүләт мөлкәтенә идарә итү функцияләрен гамәлгә ашыручы федераль башкарма хакимият органы, Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимиятенәң вәкаләтле органы, жиңрле үзидарә органы тарафыннан тиешенчә кабул ителә. Федераль башкарма хакимият органы, Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы, федераль, региональ яисә муниципальара, жиңрле әһәмияттәге автомобиль юлларының юл буге полосаларын билгеләү турында яисә мондый юл буге полосаларын үзгәртү турында карар кабул иткән жиңрле үзидарә органы мондый карар кабул ителгән көннән жиңде көн эчендә шөһәр округының жиңрле үзидарә органына, муниципаль районның жиңрле үзидарә органына, мондый карар кабул ителгән территорияләргә карата жиңрлекнең жиңрле үзидарә органына жиңбәрә.

Жиңрлек территориясендә «Р-239 (Казан - Оренбург)» гомуми файдаланудагы региональ әһәмиятле автомобиль юлының юл буге полосалары урнашкан.

29.10. Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары

Жиңрлек территориясендә агросәнәгать комплексы объектлары, зират, биотермик чокыр, себер язвасы үлөт базы, ТКО полигоны, газ бүлү станциясе, чистарту корылмалары урнашкан, алар өчен санитар-яклау зоналары билгеләнергә тиеш.

Күрсәтелгән объектлар өчен санитар-яклау зоналарының күләмнәре һәм чикләре билгеләнмәгән. Шуңа күрә шөһәр төзелешен зоналаштыру картасында бу объектларның санитар-яклау зоналары чикләре күрсәтелмәгән.

Күрсәтелгән объектларның санитар-күзәтү зоналарының санитар-эпидемиологик кагыйдәләр һәм СанПиН нормативлары белән билгеләнгән санитар - күзәтү зоналарының ориентир чикләре 2.2.1/2.1.1.1200-03 Россия Федерациясә Баш дәүләт санитар табибының 25.09.2007 №74 карары белән расланган “Предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясә” жирлекнең генераль планын нигезләү буенча материаллар составына керүче территориянең аерым шартлары булган зоналар чикләре картасында күрсәтелгән. Санитар-яклау зоналарының якинча чикләре мәгълүмати-белешмә характерда һәм гамәлдәге федераль законнар нигезендә әлеге чикләрдә урнашкан жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләүне билгеләү өлешендә юридик көчкә ия түгел.

Россия Федерациясә Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы «Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләреннән санитар-яклау зоналарын билгеләү һәм файдалану кагыйдәләрен раслау турында» 222 номерлы карары нигезендә санитар-яклау зоналары санитар-эпидемиологик таләпләрдән артып китүче химик, физик, биологик йогынты чыганаclarы (алга таба - объектлар) булып торучы, төзелешкә планлаштырылган, реконструкцияләнә торган капиталъ төзелеш объектларына карата билгеләнә.

Санитар-яклау зоналары урнаштырылырга тиешле капиталъ төзелеш объектларының хокук ияләре атмосфера һавасын, объект контурларыннан атмосфера һавасына физик һәм (яисә) биологик йогынты дәрәжәләрен тикшеренүләр (үлчәүләр) үткәргә һәм кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегә өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәткә (аның территориаль органнары) кирәкле документларны беркетеп, санитар-яклау зонасын билгеләү турында гариза тапшырырга тиеш.

Санитар-күзәтү зонасын булдыру, үзгәртү яки юкка чыгару турында карарны:

- кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегә өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт санитар классификациягә ярашлы рәвештә I һәм II куркыныч класслы объектларга карата, шулай ук санитар классификациягә кертелмәгән объектларга карата;

- кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлегә өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәтнең территориаль органнары санитар классификациягә ярашлы рәвештә III һәм V куркынычлык классы объектларына карата.

Санитар-күзәтү зонасы һәм аның чикләрендә урнашкан жир кишәрлекләрен куллануны чикләүләр мондый зона турында мәгълүмат бердәм дәүләт күчемсез милек реестрына кертелгән көннән бирле билгеләнгән дип санала.

Санитар-күзәтү зонасы чикләрендә жир участокларын:

- торак төзелешне, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектларны, ачык типтагы спорт корылмаларын, балаларның ял итү һәм аларны сәламәтләндерү оешмаларын, рекреацион билгеләнештәге зоналарны һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;

- дарулар житештерү һәм саклау өчен объектлар, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектлары, азык-төлек чималы һәм азык-төлек продукциясенә күпләп складлары, эчә торган су әзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплекслары урнаштыру, жир кишәрлекләреннән азык-төлек продукциясә буларак алга таба файдалану өчен билгеләнгән авыл хужалыгы продукциясен житештерү, саклау һәм эшкәртү максатларында файдалану өчен файдалану, әгәр санитар-саклау зонасы билгеләнгән объектның химик, физик һәм (яисә) биологик йогынтысы мондый чараларның, чималның, суның һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын бозуга китерәчәк.

30 статья. Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

Махсус сакланылучы табигать территорияләре чикләрендә жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү «Махсус сакланылучы табигать территорияләре турында»гы 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы федераль закон нигезендә регламентлаштырыла.

Каргалы авыл жирлеге территориясендә махсус сакланучы табигать территорияләре юк.

31 статья. Мәдәни мирас объектларын саклау шартлары буенча жир кишәрлекләреннән һәм капиталъ төзелеш объектларыннан файдалануны чикләү

Мәдәни мирас объектларын саклау «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарихи һәм мәдәни ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы федераль законы, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» Татарстан Республикасы Законының 2005 елның 1 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы таләпләре, башка норматив хокукый актлар нигезендә гамәлгә ашырыла.

Мәдәни мирас объектларын саклау зоналары мәдәни мирас объектларын саклауны тәмин итү максатыннан билгеләнә.

Саклау зоналары чикләре күрсәтелгән зоналарда урнашкан мәдәни мирас объектлары территорияләре чикләрен һәм проектлана торган зоналары чикләрен тасвирлауны, әлеге зоналар чикләрендә жирләрдән файдалану режимнары һәм шәһәр төзелеше регламентлары проектларын үз эченә алган мәдәни мирас объектларын саклау зоналары проекты белән билгеләнә.

Саклау зоналары проектларын эшләү, саклау зоналары чикләрендә территориядән файдалану режимнарын билгеләү Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларын (тарихи һәм мәдәни ядкарьләрен) саклау зоналары турындагы нигезләмәне раслау турында» 2015 елның 12 сентябрендәге 972 номерлы карары, «Татарстан Республикасында мәдәни мирас объектлары турында» 2005 елның 01 апрелендәге 60-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы һәм башка норматив хокукый актлар белән җайга салына.

Жирлек территориясендә мәдәни мирас объектлары территорияләренең расланган чикләре юк.

IV БҮЛЕК. Коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән территориянең мөмкин булган минималь тәмин ителеш дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре һәм мондый объектларның халык өчен максималь рөхсәт ителә торган территория дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә территориянең коммуналь, транспорт, социаль инфраструктура объектлары белән тәмин ителешенең мөмкин булган минималь дәрәжәсенең исәп күрсәткечләре һәм күрсәтелгән объектларның шәһәр төзелеше регламенты составында халык өчен максималь мөмкин булган территориаль файдалану дәрәжәсенең исәп-хисап күрсәткечләре шәһәр төзелеше регламенты кулланыла торган территория чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган очракта күрсәтелә.

Чикләрендә территорияне комплекслы үстерү эшчәнлеген гамәлгә ашыру каралган территорияләр «Каргалы авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге чикләрендә ачыкланмаган, шуңа бәйле рәвештә әлеге Кагыйдәләр материалларында күрсәтелмәгән.